

Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης
Ναρκωτικών και Τοξικομανίας

ESPAD

Σύνοψη

Η έκθεση του ESPAD για το έτος 2007

Χρήση ουσιών από μαθητές σε 35 ευρωπαϊκές χώρες

Ανακοίνωση νομικού περιεχομένου

Η παρούσα έκδοση αποτελεί ιδιοκτησία του Ευρωπαϊκού Κέντρου Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας (ΕΚΠΝΤ) και καλύπτεται από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας. Το ΕΚΠΝΤ δεν φέρει καμία ευθύνη ή υπαιτιότητα για τυχόν συνέπειες από τη χρήση των στοιχείων που περιέχει το παρόν έγγραφο. Το περιεχόμενο της παρούσας έκδοσης δεν αντιπροσωπεύει υποχρεωτικά την επίσημη θέση των εταίρων του ΕΚΠΝΤ, των κρατών μελών της ΕΕ ή των θεσμικών οργάνων και οργανισμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Περισσότερες πληροφορίες για την Ευρωπαϊκή Ένωση παρέχονται από το Διαδίκτυο. Η έκθεση είναι διαθέσιμη μέσω του διακομιστή Europa (<http://europa.eu>).

Η παρούσα σύνοψη διατίθεται στα βουλγαρικά, ισπανικά, τσεχικά, δανικά, γερμανικά, εσθονικά, ελληνικά, αγγλικά, γαλλικά, ιταλικά, λεττονικά, λιθουανικά, ουγγρικά, ολλανδικά, πολωνικά, πορτογαλικά, ρουμανικά, σλοβακικά, σλοβενικά, φινλανδικά, σουηδικά, τουρκικά και νορβηγικά. Όλες οι μεταφράσεις έχουν γίνει από το Μεταφραστικό Κέντρο των Οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Βιβλιογραφικό δελτίο υπάρχει στο τέλος του τεύχους.

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2009

ISBN 978-92-9168-356-7

© Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας, 2009

Επιτρέπεται η αναπαραγωγή με αναφορά της πηγής.

Printed in Spain

ΤΥΠΩΜΕΝΟ ΣΕ ΧΑΡΤΙ ΛΕΥΚΑΣΜΕΝΟ ΧΩΡΙΣ ΧΛΩΡΙΟ

Περιεχόμενα

Πρόλογος	4
Σύνοψη	5
Μεθοδολογία και ποιότητα δεδομένων	5
Κάπνισμα	5
Αλκοόλ	6
Παράνομα ναρκωτικά	9
Άλλες ουσίες	10
Τελικές παρατηρήσεις	11
Βασικά αριθμητικά στοιχεία για τα ναρκωτικά	14

Συντάκτες:

Björn Hibell, Σουηδικό Συμβούλιο Πληροφόρησης για το Αλκοόλ και τα Άλλα Ναρκωτικά (CAN), Στοκχόλμη, Σουηδία.

Ulf Guttormsson, Σουηδικό Συμβούλιο Πληροφόρησης για το Αλκοόλ και τα Άλλα Ναρκωτικά (CAN), Στοκχόλμη, Σουηδία.

Salme Ahlström, Έρευνα για το αλκοόλ και τα ναρκωτικά, STAKES, Ελσίνκι, Φινλανδία.

Olga Balakireva, Ινστιτούτο Οικονομίας και Προγνώσεων, NASU, Κίεβο, Ουκρανία.

Thoroddur Bjarnason, Σχολή Κοινωνικών Επιστημών και Νομικής, Πανεπιστήμιο Akureyri, Ισλανδία.

Άννα Κοκκέβη, Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγιεινής, Αθήνα, Ελλάδα.

Ludwig Kraus, IFT Institut für Therapieforschung, Μόναχο, Γερμανία.

Βιβλιογραφικές παραπομπές της πλήρους έκθεσης:

Hibell, B., Guttormsson, U., Ahlström, S., Balakireva, O., Bjarnason, T., Kokkevi, A. and Kraus, L. (2009), The 2007 ESPAD report. Substance use among students in 35 European countries. Σουηδικό Συμβούλιο Πληροφόρησης για το Αλκοόλ και τα Άλλα Ναρκωτικά, Στοκχόλμη, Σουηδία.

Πληροφορίες σχετικά με την πρόσβαση στην πλήρη έκθεση διατίθενται στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.espad.org>

Πρόλογος

Έχουμε τη χαρά να σας παρουσιάσουμε την παρούσα σύνοψη των πορισμάτων του ευρωπαϊκού προγράμματος ερευνών στον μαθητικό πληθυσμό για το έτος 2007, τα οποία προέκυψαν από το ευρωπαϊκό πρόγραμμα ερευνών στον μαθητικό πληθυσμό σχετικά με το αλκοόλ και τα άλλα ναρκωτικά (ESPAD). Η παρούσα σύνοψη είναι διαθέσιμη σε 23 γλώσσες, προκειμένου να διασφαλιστεί η ευρύτερη δυνατή διάδοσή της στην Ευρώπη. Αποτελεί συμπλήρωμα του πλήρους κειμένου της έκθεσης, το οποίο είναι διαθέσιμο στα αγγλικά.

Η παρούσα πολύγλωσση σύνοψη είναι προϊόν του υφιστάμενου πλαισίου συνεργασίας μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κέντρου Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας (ΕΚΠΝΤ) και του ESPAD. Οι κοινοί μας στόχοι είναι οι εξής: να διευρύνουμε την πρόσβαση στις πληροφορίες και τις εξειδικευμένες γνώσεις σχετικά με τη χρήση αλκοόλ και άλλων ναρκωτικών από μαθητές, οι οποίες έχουν αναπτυχθεί από το ESPAD, να βελτιώσουμε τη διαθεσιμότητα, ποιότητα και συγκρισιμότητα των στοιχείων του προγράμματος ερευνών στο μαθητικό πληθυσμό και να αξιοποιήσουμε όσο το δυνατόν περισσότερο τα αναλυτικά συμπεράσματα που συνάγονται από τα διαθέσιμα δεδομένα στον τομέα αυτό.

Αποστολή του ΕΚΠΝΤ είναι να συλλέγει, να αναλύει και να διαδίδει πραγματικές, αντικειμενικές, αξιόπιστες και συγκρίσιμες πληροφορίες σχετικά με την κατάσταση των ναρκωτικών στην Ευρώπη. Οι πληροφορίες που παρέχονται από το ESPAD συνιστούν μια σημαντική πηγή ενημέρωσης προκειμένου να διαμορφωθεί μια εικόνα για τη νεολαία της Ευρώπης. Το ESPAD παρέχει μια κοινή προσέγγιση για τη συλλογή πληροφοριών σχετικά με τη χρήση ουσιών από μαθητές ηλικίας 15-16 ετών στην Ευρώπη και επιτρέπει την εκτίμηση διάφορων τάσεων με την πάροδο του χρόνου.

Το έργο του ESPAD δεν θα ήταν δυνατό να επιτευχθεί χωρίς τη γενναιοδωρή υποστήριξη της σουηδικής κυβέρνησης, του εθνικού ινστιτούτου δημόσιας υγείας της Σουηδίας και του ομίλου Rompidou. Με την ευκαιρία αυτή, θα θέλαμε επίσης να ευχαριστήσουμε όλους τους κυβερνητικούς και μη κυβερνητικούς εταίρους από τις χώρες του ESPAD που συμβάλλουν στη χρηματοδότηση και στη συλλογή, ανάλυση και διάδοση των δεδομένων αυτού του σημαντικού έργου.

Wolfgang Götz, Διευθυντής ΕΚΠΝΤ

Björn Hibell, Συντονιστής ESPAD

Σύνοψη

Ο κύριος σκοπός του ευρωπαϊκού προγράμματος ερευνών στον μαθητικό πληθυσμό σχετικά με το αλκοόλ και τα άλλα ναρκωτικά (ESPAD) είναι η συλλογή συγκρίσιμων δεδομένων σχετικά με τη χρήση ουσιών από ευρωπαίους μαθητές ηλικίας 15-16 ετών, με στόχο την παρακολούθηση των τάσεων που διαμορφώνονται στο εσωτερικό κάθε χώρας και μεταξύ των χωρών. Προς το παρόν έχουν πραγματοποιηθεί τέσσερις φάσεις συλλογής δεδομένων στο πλαίσιο του ESPAD. Η πρώτη μελέτη διενεργήθηκε το 1995 σε 26 χώρες, ενώ η συλλογή δεδομένων του 2007 πραγματοποιήθηκε σε 35 χώρες. Η παρούσα σύνοψη παρουσιάζει τα βασικά αποτελέσματα της έρευνας του 2007, καθώς και πορίσματα σχετικά με μακροπρόθεσμες τάσεις. Η πρώτη ενότητα παρουσιάζει μια σύντομη επισκόπηση της μεθοδολογίας.

Ανεξάρτητες ερευνητικές ομάδες στις συμμετέχουσες χώρες αποτελούν τη βάση του προγράμματος συνεργασίας. Στη συλλογή δεδομένων του ESPAD για το έτος 2007 μετείχαν περισσότεροι από 100.000 μαθητές από τις εξής χώρες: Αρμενία, Αυστρία, Βέλγιο (Φλάνδρα), Βουλγαρία, Κροατία, Κύπρος, Τσεχική Δημοκρατία, Δανία, Εσθονία, Νήσοι Φερόε, Φινλανδία, Γαλλία, Γερμανία (7 ομόσπονδα κρατίδια), Ελλάδα, Ουγγαρία, Ισλανδία, Ιρλανδία, Νήσος Μαν, Ιταλία, Λεττονία, Λιθουανία, Μάλτα, Μονακό, Κάτω Χώρες, Νορβηγία, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Ρωσική Ομοσπονδία, Σλοβακική Δημοκρατία, Σλοβενία, Σουηδία, Ελβετία, Ουκρανία και Ηνωμένο Βασίλειο.

Μεθοδολογία και ποιότητα δεδομένων

Όπως και σε προηγούμενες μελέτες του ESPAD, προκειμένου να παρέχονται όσο το δυνατόν πιο συγκρίσιμα δεδομένα, οι έρευνες διενεργήθηκαν σύμφωνα με τυποποιημένη μεθοδολογία και κοινό ερωτηματολόγιο. Τα δεδομένα συλλέχθηκαν κυρίως την άνοιξη του 2007 και ο πληθυσμός-στόχος ήταν μαθητές που γεννήθηκαν το 1991, με μέσο όρο ηλικίας την περίοδο της συλλογής δεδομένων τα 15,8 έτη.

Η συλλογή δεδομένων πραγματοποιήθηκε μέσω ερωτηματολογίων που διανεμήθηκαν σε ομάδες. Οι μαθητές συμπλήρωσαν τα ερωτηματολόγια ανώνυμα, μέσα στην τάξη, με την καθοδήγηση των καθηγητών ή βοηθών που καθοδηγούσαν την έρευνα. Τα δείγματα που ελήφθησαν από τα σχολεία είναι αντιπροσωπευτικά σε εθνικό επίπεδο, εκτός από δύο εξαιρέσεις: στη Γερμανία,

η μελέτη πραγματοποιήθηκε σε 7 από τα 16 ομόσπονδα κρατίδια (Bundesländer), ενώ στο Βέλγιο περιορίστηκε στο ολλανδόφωνο τμήμα του πληθυσμού (Φλάνδρα).

Το περιεχόμενο της διεθνούς έκθεσης βασίζεται σε τυποποιημένες εθνικές εκθέσεις και ομάδες δεδομένων, οι οποίες παρασχέθηκαν στους συντονιστές και στον υπεύθυνο διαχείρισης της βάσης δεδομένων. Ορισμένες χώρες αντιμετώπισαν μέτρια προβλήματα μεθοδολογικής φύσεως, όχι όμως σε βαθμό που να απειλεί σοβαρά τη συγκρισιμότητα των αποτελεσμάτων, ενώ η συνολική εγκυρότητα θεωρείται υψηλή για τις περισσότερες χώρες. Ωστόσο, το εθνικό πολιτιστικό πλαίσιο εντός του οποίου συμπλήρωσαν τα ερωτηματολόγια οι μαθητές οπωσδήποτε διαφοροποιείται έντονα από χώρα σε χώρα.

Το μέγεθος των εθνικών δειγμάτων προσέγγιζε ή ξεπερνούσε τον προτεινόμενο αριθμό (2.400 μαθητές) με εξαίρεση τις μικρότερες χώρες, όπου συμμετείχε μικρότερος, αλλά σχετικός, αριθμός μαθητών. Ωστόσο, ο συνδυασμός μικρού μεικτού δείγματος και υψηλού ποσοστού ατόμων που εγκατέλειψαν πρόωρα το σχολείο στη Δανία οδήγησε σε ένα καθαρό δείγμα υπερβολικά μικρό για να θεωρηθεί απολύτως αντιπροσωπευτικό και, κατ' επέκταση, απολύτως συγκρίσιμο.

Οι μικρές διαφορές στις ποσοστιαίες εκτιμήσεις μεταξύ χωρών και με την πάροδο του χρόνου θα πρέπει να ερμηνεύονται προσεκτικά. Κατά κανόνα, όμως, δεδομένου του μεγέθους των εθνικών δειγμάτων και των μεθόδων δειγματοληψίας που χρησιμοποιήθηκαν, τυχόν διαφορές μεγαλύτερες από μερικές ποσοστιαίες μονάδες μπορούν να θεωρηθούν σημαντικές με μεγάλο περιθώριο εμπιστοσύνης.

Κάπνισμα

Στην αρχή του ερωτηματολογίου περιλαμβάνονταν λίγα ερωτήματα σχετικά με το κάπνισμα. Στην έρευνα του 2007, κατά μέσο όρο 58% των μαθητών από τις χώρες που συμμετείχαν στην έρευνα ανέφεραν ότι έχουν καπνίσει τουλάχιστον μία φορά στη ζωή τους και 29% ότι είχαν καπνίσει τις τελευταίες 30 ημέρες. Δύο τοις εκατό του συνόλου των μαθητών είχαν καπνίσει τουλάχιστον ένα πακέτο τσιγάρα την ημέρα τις τελευταίες 30 ημέρες.

Η κατάταξη των χωρών με κριτήρια τη χρήση σε όλη τη ζωή και τη σχετικά πρόσφατη χρήση (τις τελευταίες 30 ημέρες) είναι περίπου η ίδια. Οι χώρες με υψηλή επικράτηση όσον

αφορά το κάπνισμα τις τελευταίες 30 ημέρες είναι η Αυστρία, η Βουλγαρία, η Τσεχική Δημοκρατία και η Λετονία (40–45%) και οι με χώρες χαμηλή επικράτηση είναι η Αρμενία, η Ισλανδία, η Νορβηγία και η Πορτογαλία (7–19%). Δεν προκύπτει κάποιο εμφανές γεωγραφικό μοντέλο, αλλά οι μαθητές της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης συγκαταλέγονται συχνά σε αυτούς που δηλώνουν τα υψηλότερα ποσοστά καπνίσματος.

Διαπιστώνει κανείς πως στις χώρες με τους περισσότερους καπνίζοντες μαθητές, είναι πιο πιθανό οι μαθητές να δηλώσουν ότι τα τσιγάρα είναι εύκολα διαθέσιμα. Η έναρξη του καπνίσματος σε μικρή ηλικία (13 ετών ή μικρότερη) συνδέεται επίσης, σε επίπεδο χώρας, με υψηλά επίπεδα καπνίσματος τον τελευταίο μήνα. Κατά μέσο όρο, 7% των μαθητών δήλωσαν ότι κάπνιζαν σε καθημερινή βάση από 13 ετών ή από μικρότερη ηλικία. Το καθημερινό κάπνισμα σε τόσο νεαρές ηλικίες είναι συχνότερο στους μαθητές της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Εσθονίας, της Λετονίας και της Σλοβακικής Δημοκρατίας (ποσοστά επικράτησης της τάξης του 13%) και σπανιότερο στους μαθητές της Ελλάδας και της Ρουμανίας (περίπου 3%).

Στα συγκεντρωτικά αποτελέσματα όλων των χωρών, οι διαφορές ανάμεσα στα φύλα για το έτος 2007 είναι αμελητέες όσον αφορά το κάπνισμα τις τελευταίες 30 ημέρες. Ωστόσο, παρατηρούνται μεγάλες διαφορές από χώρα σε χώρα. Για παράδειγμα, τα αγόρια ξεπερνούν τα κορίτσια κατά 16 ποσοστιαίες μονάδες στην Αρμενία ενώ, αντίστροφα, τα κορίτσια ξεπερνούν τα αγόρια κατά 19 ποσοστιαίες μονάδες στο Μονακό.

Με την πάροδο του χρόνου παρατηρείται μια ελαφριά πτώση όσον αφορά το κάπνισμα τις τελευταίες 30 ημέρες, ενώ το συνολικό μέσο ποσοστό επικράτησης μειώθηκε κατά τέσσερις ποσοστιαίες μονάδες την περίοδο 1995-2007 στις χώρες του ESPAD με συγκρίσιμα δεδομένα και για τις τέσσερις φάσεις συλλογής δεδομένων. Αν η σύγκριση περιοριστεί στην περίοδο 1999-2007, παρατηρείται μείωση κατά επτά ποσοστιαίες μονάδες όσον αφορά τη σχετικά πρόσφατη χρήση τσιγάρων. Το 1995 παρατηρήθηκε μια μικρή διαφορά μεταξύ των δύο φύλων (4 ποσοστιαίες μονάδες), η οποία όμως εξαλείφθηκε το 2007.

Μόνο τέσσερις χώρες παρουσιάζουν αντίθετη εικόνα όσον αφορά τη μακροπρόθεσμη πτωτική τάση της πρόσφατης χρήσης τσιγάρων, επιδεικνύοντας υψηλότερα επίπεδα το 2007 σε σχέση με το 1995. Σε όλες αυτές τις χώρες, όμως, η πραγματική αύξηση σημειώθηκε την περίοδο 1995-1999 και έκτοτε η κατάσταση παραμένει σχετικά σταθερή. Συνεπώς, η συνολική εικόνα της τάσης για χρήση τσιγάρων τις τελευταίες 30 ημέρες στις χώρες του ESPAD υποδηλώνει πτωτική τάση ή τουλάχιστον σταθεροποιημένη κατάσταση.

Αλκοόλ

Σε όλες τις χώρες του ESPAD, τουλάχιστον τα δύο τρίτα των μαθητών έχουν καταναλώσει αλκοόλ τουλάχιστον μία φορά στη ζωή τους, ο δε μέσος όρος του ESPAD προσεγγίζει το 90% στην έρευνα του 2007. Οι μέσοι όροι για τους τελευταίους 12 μήνες και τις τελευταίες 30 ημέρες είναι 82% και 61% αντίστοιχα. Τα στοιχεία αυτά παρέμειναν σχετικά αναλλοίωτα την περίοδο 1995-2007 όσον αφορά την επικράτηση της χρήσης τόσο σε όλη τη ζωή όσο και τους τελευταίους 12 μήνες, ενώ τα αριθμητικά στοιχεία χρήσης τις τελευταίες 30 ημέρες αυξήθηκαν μέχρι το 2003 για να μειωθούν ξανά ελαφρώς το 2007, ιδίως στα αγόρια. Στο διάστημα που μεσολάβησε ανάμεσα στις δύο τελευταίες έρευνες παρατηρείται επίσης μια σαφής πτώση στη μέση αναλογία μαθητών που είχαν κάνει χρήση μπίρας ή/και οίνου τις τελευταίες 30 ημέρες.

Οι παραπάνω μέσοι όροι προκύπτουν προφανώς από εθνικά στοιχεία που διαφέρουν πολύ μεταξύ τους. Για παράδειγμα, 80% των μαθητών στην Αυστρία και τη Δανία (περιορισμένη συγκρισιμότητα) δήλωσαν ότι έκαναν χρήση αλκοόλ τις τελευταίες 30 ημέρες, έναντι μόλις 31% στην Ισλανδία και 35% στην Αρμενία.

Τα στοιχεία για την επικράτηση σε όλη τη ζωή, τους τελευταίους 12 μήνες και τις τελευταίες 30 ημέρες είναι περίπου τα ίδια για αγόρια και κορίτσια. Ωστόσο, όταν πρόκειται για υψηλότερες συχνότητες στο αντίστοιχο χρονικό πλαίσιο (40, 20 και 10 φορές), τα αγόρια συνήθως υπερτερούν. Οι εν λόγω υψηλές συχνότητες αναφέρονται κυρίως από τους μαθητές στην Αυστρία και τη Γερμανία (7 ομόσπονδα κρατίδια), ενώ οι σκανδιναβικές χώρες (Φινλανδία, Ισλανδία, Νορβηγία και Σουηδία) κατατάσσονται στις χώρες όπου πολύ λίγοι μαθητές καταναλώνουν αλκοόλ τόσο συχνά.

Η συνολική ποσότητα αλκοόλ που καταναλώθηκε κατά την τελευταία ημέρα χρήσης αλκοόλ είναι συνήθως χαμηλότερη σε χώρες όπου οι μαθητές πίνουν συχνά, για παράδειγμα στην Ελλάδα, ενώ το αντίστροφο παρατηρείται σε χώρες με χαμηλές συχνότητες κατανάλωσης. Στις χώρες με τέτοιο πρότυπο κατανάλωσης περιλαμβάνονται οι σκανδιναβικές χώρες (Φινλανδία, Ισλανδία, Νορβηγία και Σουηδία). Ωστόσο, υπάρχουν και εξαιρέσεις, όπως η Δανία (περιορισμένη συγκρισιμότητα) και η Αυστρία, όπου οι μαθητές αναφέρουν υψηλές συχνότητες και μεγάλες ποσότητες κατανάλωσης. Στις χώρες με τις μεγαλύτερες μέσες ποσότητες, στη Δανία (περιορισμένη συγκρισιμότητα) και στη Νήσο Μαν, οι ποσότητες για ένα μέσο μαθητή είναι περίπου 3–4 φορές μεγαλύτερες σε σχέση με τις χώρες με τη χαμηλότερη μέση κατανάλωση (Αρμενία και Κύπρος).

Σχεδόν σε όλες τις χώρες, τα αγόρια καταναλώνουν μεγαλύτερες ποσότητες αλκοόλ από τα κορίτσια. Η μεγαλύτερη εξαίρεση είναι η Ισλανδία, όπου τα κορίτσια δηλώνουν πως καταναλώνουν μεγαλύτερες ποσότητες από τα αγόρια. Στη μεγάλη πλειονότητα των χωρών, τα αγόρια καταναλώνουν κυρίως μπίρα, ενώ σε λίγο περισσότερες από τις μισές χώρες, τα κορίτσια καταναλώνουν κυρίως οινοπνευματώδη ποτά.

Συνολικά, η μπίρα είναι το κυρίαρχο ποτό, αντιστοιχώντας στο 40% περίπου της κατανάλωσης (100% αλκοόλ) την τελευταία ημέρα χρήσης αλκοόλ. Ακολουθούν τα οινοπνευματώδη ποτά με 30% και ο οίνος με 13%. Η μπίρα κυριαρχεί περισσότερο στα αγόρια, αντιστοιχώντας στο ήμισυ περίπου της συνολικής κατανάλωσης αλκοόλ την τελευταία μέρα χρήσης αλκοόλ. Στα κορίτσια η κατανάλωση είναι πιο ομοιόμορφα κατανεμημένη, με τα οινοπνευματώδη ποτά να κυριαρχούν, αντιστοιχώντας στο ένα τρίτο περίπου της συνολικής κατανάλωσης αλκοόλ.

Σε επίπεδο χώρας παρατηρείται μια ισχυρή αναλογία ανάμεσα στη δηλωθείσα κατανάλωση αλκοόλ κατά την τελευταία ημέρα χρήσης αλκοόλ και στο βαθμό τοξίκωσης την ίδια ημέρα. Επομένως, στις χώρες όπου οι μαθητές δήλωσαν μεγαλύτερη κατανάλωση αλκοόλ, δήλωσαν και υψηλότερα επίπεδα τοξίκωσης.

Κατά μέσο όρο, οι μισοί μαθητές που συμμετείχαν στην έρευνα του ESPAD περιήλθαν σε κατάσταση τοξίκωσης τουλάχιστον μία φορά στη ζωή τους, παρουσιάζοντας αστάθεια κατά τη βάδιση, διαταραχές στην εκφορά του λόγου ή εμετό. Για το 39% των μαθητών, αυτό είχε συμβεί τους τελευταίους 12 μήνες και για το 18% τις τελευταίες 30 ημέρες. Παρατηρήθηκαν διαφορές μεταξύ των δύο φύλων όσον αφορά τη συχνότητα της μέθης στην ίδια χώρα, με τα αγόρια να υπερéχουν σε κάποιες χώρες και τα κορίτσια σε κάποιες άλλες, ενώ σε επίπεδο μέσου όρου στο ESPAD δεν υπήρχαν διαφορές μεταξύ των δύο φύλων.

Οι χώρες με υψηλά ποσοστά μαθητών που είχαν μεθύσει τους τελευταίους 12 μήνες παρουσιάζουν συνήθως υψηλά ποσοστά μέθης τις τελευταίες 30 ημέρες. Οι χώρες όπου πολλοί μαθητές ανέφεραν τόσο συχνά περιστατικά μέθης είναι η Δανία (περιορισμένη συγκρισιμότητα), η Νήσος Μαν, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Αυστρία, με ποσοστά μέθης από 49 έως 31% για τις τελευταίες 30 ημέρες. Οι χώρες στο άλλο άκρο της κλίμακας είναι η Αρμενία (2%) και η Κύπρος (9%).

Άλλος ένας τρόπος μέτρησης των ποσοστών μέθης είναι να ερωτηθούν οι μαθητές πόσο συχνά είχαν καταναλώσει πέντε ή περισσότερα ποτά ανά περίπτωση. Ο δείκτης «υψηλή περιστασιακή κατανάλωση αλκοόλ» υποδεικνύει, σε κάποιο βαθμό, ένα διαφορετικό πρότυπο κατανάλωσης

από αυτό που αντιστοιχεί στο ερώτημα περί τοξίκωσης. Μερικές χώρες σημείωσαν υψηλά ποσοστά και στα δύο ερωτήματα, για παράδειγμα η Δανία (περιορισμένη συγκρισιμότητα), η Νήσος Μαν και το Ηνωμένο Βασίλειο. Ωστόσο, υπάρχουν χώρες όπου πολλοί μαθητές ανέφεραν υψηλή περιστασιακή κατανάλωση αλκοόλ τις τελευταίες 30 ημέρες, ενώ τα ποσοστά τους στην κατάταξη μέθης για την ίδια περίοδο ήταν μάλλον χαμηλά. Παραδείγματα τέτοιων χωρών είναι η Μάλτα, η Πορτογαλία, η Εσθονία και η Λεττονία.

Κατά μέσο όρο, 43% των μαθητών του ESPAD ανέφεραν υψηλή περιστασιακή κατανάλωση αλκοόλ τις τελευταίες 30 ημέρες, με το ποσοστό αυτό να υπερτερεί στα αγόρια (47%) σε σχέση με τα κορίτσια (39%). Επίσης, τα αγόρια κυριάρχησαν στην πλειονότητα των χωρών. Σε λίγες χώρες τα ποσοστά των δύο φύλων ήταν περίπου τα ίδια, ενώ υπήρχαν και χώρες με υψηλότερα ποσοστά για τα κορίτσια. Το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η Νορβηγία, όπου 42% των κοριτσιών και 35% των αγοριών ανέφεραν υψηλή περιστασιακή κατανάλωση τις τελευταίες 30 ημέρες.

Κατά μέσο όρο, τα ποσοστά υψηλής περιστασιακής κατανάλωσης τις τελευταίες 30 ημέρες αυξήθηκαν σε αμφότερες τις περιόδους 1995-1999 και 2003-2007. Τη δεύτερη περίοδο, αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τα κορίτσια, με αύξηση από 35% σε 42%. Το 1995, η υψηλή περιστασιακή κατανάλωση ήταν κατά μέσο όρο πολύ συχνότερη στα αγόρια απ' ό,τι στα κορίτσια, αλλά αυτή η διαφορά μειώθηκε σημαντικά το 2007. Στις χώρες όπου παρατηρήθηκε συνεχιζόμενη ανοδική τάση ανάμεσα στις τέσσερις περιόδους συλλογής δεδομένων περιλαμβάνονται η Κροατία, η Τσεχική Δημοκρατία, η Μάλτα, η Πορτογαλία και η Σλοβακική Δημοκρατία.

Αυξήσεις κατά το πρόσφατο χρονικό διάστημα παρατηρούνται σε περισσότερες από τις μισές χώρες. Η πιο έντονη αύξηση της περιόδου 2003-2007 σημειώθηκε στην Πορτογαλία, όπου η αναλογία των μαθητών που ανέφεραν υψηλή περιστασιακή κατανάλωση αλκοόλ τις τελευταίες 30 ημέρες αυξήθηκε από 25% σε 56%, δηλαδή κατά 31 ποσοστιαίες μονάδες. Άλλες χώρες με μεγάλες αυξήσεις είναι η Πολωνία (η οποία σχεδόν επέστρεψε στα επίπεδα του 1999 μετά από μια πτώση το 2003) (16 ποσοστιαίες μονάδες), η Γαλλία (15), η Κροατία (14) και η Βουλγαρία (12).

Ορισμένοι μαθητές ανέφεραν προβλήματα κατά τους τελευταίους 12 μήνες τα οποία σχετίζονται με την κατανάλωση αλκοόλ. Κατά μέσο όρο, 15% απάντησαν ότι είχαν αντιμετωπίσει σοβαρά προβλήματα με τους γονείς τους, ενώ το ίδιο περίπου ποσοστό (13%) ανέφερε «κακές επιδόσεις στο σχολείο ή στην εργασία», «σοβαρά προβλήματα με φίλους» και «σωματικοί διαπληκτισμοί».

Συνοπτικός πίνακας. Επιλεγμένα βασικά αποτελέσματα ανά χώρα. (Επί τοις εκατό ποσοστά αν δεν αναφέρεται κάτι διαφορετικό.) ESPAD 2007.

	Χρήση τσιγάρων τις τελευταίες 30 ημέρες	Χρήση αλκοόλ τους τελευταίους 12 μήνες	Μέθη τους τελευταίους 12 μήνες	Περιεκτικότητα σε αλκοόλ (100% cl) την τελευταία ημέρα χρήσης αλκοόλ	Χρήση κάνναβης σε όλη τη ζωή	Χρήση οποιοδήποτε παράνομου ναρκωτικού εκτός της κάνναβης σε όλη τη ζωή (¹)	Χρήση εισπνεόμενων ουσιών σε όλη τη ζωή (²)	Μη συνταγογραφούμενη χρήση ηρεμιστικών/ κατασταλτικών σε όλη τη ζωή	Χρήση αλκοόλ μαζί με χάπια σε όλη τη ζωή (³)
Αρμενία	7	66	8	1.6	3	2	5	0	1
Αυστρία	45	92	56	5.5	17	11	14	2	12
Βέλγιο (Φλάνδρα)	23	83	29	4.3	24	9	8	9	4
Βουλγαρία	40	83	45	3.5	22	9	3	3	3
Κροατία	38	84	43	5.2	18	4	11	5	8
Κύπρος	23	79	18	2.1	5	5	16	7	3
Τσεχική Δημοκρατία	41	93	48	4.5	45	9	7	9	18
Εσθονία	29	87	42	5.1	26	9	9	7	5
Φερόε	33	..	41	..	6	1	8	3	6
Φινλανδία	30	77	45	5.7	8	3	10	7	9
Γαλλία	30	81	36	3.6	31	11	12	15	6
Γερμανία (7 ομόσπονδα κρατίδια)	33	91	50	5.1	20	8	11	3	7
Ελλάδα	22	87	26	3.1	6	5	9	4	3
Ουγγαρία	33	84	42	4.0	13	7	8	9	12
Ισλανδία	16	56	..	4.1	9	5	4	7	4
Ιρλανδία	23	78	47	..	20	10	15	3	7
Νήσος Μαν	24	93	61	7.3	34	16	17	7	12
Ιταλία	37	81	27	3.6	23	9	5	10	4
Λεττονία	41	89	45	..	18	11	13	4	8
Λιθουανία	34	87	43	4.0	18	7	3	16	5
Μάλτα	26	87	38	3.9	13	9	16	5	11
Μονακό	25	87	35	2.5	28	10	8	12	5
Κάτω Χώρες	30	84	36	4.9	28	7	6	7	4
Νορβηγία	19	66	40	5.9	6	3	7	4	4
Πολωνία	21	78	31	3.9	16	7	6	18	5
Πορτογαλία	19	79	26	..	13	6	4	6	3
Ρουμανία	25	74	26	2.5	4	3	4	4	4
Ρωσία	35	77	40	2.8	19	5	7	2	4
Σλοβακική Δημοκρατία	37	88	50	4.2	32	9	13	5	12
Σλοβενία	29	87	43	4.5	22	8	16	5	4
Σουηδία	21	71	37	5.2	7	4	9	7	7
Ελβετία	29	85	41	3.9	33	7	9	8	6
Ουκρανία	31	83	32	2.8	14	4	3	4	1
Ηνωμένο Βασίλειο	22	88	57	6.2	29	9	9	2	7
Μέσος όρος (μη σταθμισμένος)	29	82	39	4.2	19	7	9	6	6
Δανία (⁴)	32	94	73	7.5	25	10	6	5	6

(¹) Στην κατηγορία «οποιοδήποτε παράνομο ναρκωτικό εκτός της κάνναβης» περιλαμβάνονται η έκσταση, οι αμφεταμίνες, το LSD ή άλλα παραισθησιογόνα, το κρακ, η κοκαΐνη και η ηρωίνη.

(²) Εισπνεόμενες ουσίες : «... (κόλλα, κ.λπ.) για να φτιαχτώ».

(³) «Για να φτιαχτώ» εκτός από την Κύπρο («για να νοιώσω διαφορετικά») και τη Ρουμανία («για να νοιώσω καλύτερα»).

(⁴) Δανία: περιορισμένη συγκρισιμότητα.

Στις χώρες όπου πολλοί μαθητές ανέφεραν προβλήματα σχετικά με την κατανάλωση αλκοόλ περιλαμβάνονται η Βουλγαρία, η Νήσος Μαν, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Λεττονία. Σε επίπεδο χώρας, διαπιστώνεται μια ευθεία συσχέτιση ανάμεσα στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι μαθητές και στην τοξίκωση τις τελευταίες 30 ημέρες.

Κατά μέσο όρο, τα περισσότερα προβλήματα που σχετίζονται με το αλκοόλ είναι συνηθέστερα μεταξύ των αγοριών. Αυτό είναι ιδιαίτερα έκδηλο στις κατηγορίες «σωματικοί διαπληκτισμοί» και «προβλήματα με την αστυνομία». Ωστόσο, σε μερικές κατηγορίες προβλημάτων οι μέσοι όροι είναι περίπου οι ίδιοι, ενώ σε μία κατηγορία («σοβαρά προβλήματα με φίλους») τα κορίτσια υπερέρχονται ελαφρώς.

Παράνομα ναρκωτικά

Το ένα τρίτο των μαθητών στις χώρες του ESPAD θεωρούν άμεσα διαθέσιμη την κάνναβη. Τα αγόρια θεωρούν, σε σχέση με τα κορίτσια, ότι η προμήθεια κάνναβης είναι πιο εύκολη, αν και η διαφορά μεταξύ των δύο φύλων είναι αρκετά μικρή. Οι αμφεταμίνες και η έκσταση δεν θεωρούνται ουσίες εξίσου άμεσα διαθέσιμες με την κάνναβη.

Κατά μέσο όρο, 23% των αγοριών και 17% των κοριτσιών έχουν δοκιμάσει παράνομα ναρκωτικά τουλάχιστον μία φορά στη ζωή τους, σύμφωνα με την έρευνα του 2007. Ο όρος «οποιοδήποτε παράνομο ναρκωτικό» περιλαμβάνει την κάνναβη, τις αμφεταμίνες, την κοκαΐνη, το κρακ, την έκσταση, το LSD και την ηρωίνη. Η αναφερόμενη χρήση παράνομων ναρκωτικών διαφέρει σημαντικά από χώρα σε χώρα. Στην Τσεχική Δημοκρατία, σχεδόν οι μισοί (46%) μαθητές ανέφεραν τέτοια χρήση, ενώ σχετικά αρκετοί μαθητές (περίπου το ένα τρίτο) δήλωσαν το ίδιο στη Γαλλία, στη Νήσο Μαν, στη Σλοβακική Δημοκρατία και στην Ελβετία. Μόνο 6% περίπου των μαθητών ανέφεραν χρήση παράνομων ναρκωτικών στην Κύπρο, στις Νήσους Φερόε, στη Νορβηγία και στη Ρουμανία. Τα χαμηλότερα ποσοστά επικράτησης απαντούν συχνά στις σκανδιναβικές χώρες και στην ανατολική Ευρώπη.

Η συντριπτική πλειονότητα των μαθητών που έχουν δοκιμάσει παράνομα ναρκωτικά έχουν κάνει χρήση κάνναβης. Χρήση κάνναβης σε όλη τη ζωή ανέφερε το 19% των μαθητών, ενώ 7% έχουν δοκιμάσει ένα ή περισσότερα από τα άλλα ναρκωτικά που περιλαμβάνονται στο ευρετήριο. Τη δεύτερη θέση μοιράζονται η έκσταση, η κοκαΐνη και οι αμφεταμίνες (3% το καθένα), ενώ λιγότερο συχνά αναφέρονται το LSD, το κρακ και η ηρωίνη (1-2%). Η Βουλγαρία, η Εσθονία, η Νήσος Μαν, η Λεττονία και η Σλοβακική Δημοκρατία είναι οι πέντε χώρες με το υψηλότερο ποσοστό χρήσης έκστασης σε όλη τη ζωή το 2007 (ποσοστά επικράτησης περίπου 6-7%).

Διατυπώθηκαν ερωτήματα και για άλλα ναρκωτικά, τα οποία όμως δεν συμπεριλήφθηκαν στο ευρετήριο των παράνομων ναρκωτικών, όπως τα μαγικά μανιτάρια, το GHB και τα αναβολικά στεροειδή. Η χρήση μαγικών μανιταριών σε όλη τη ζωή αναφέρθηκε από το 3% των μαθητών, ενώ 1% δήλωσαν χρήση GHB και στεροειδών, ποσοστό αντίστοιχο με αυτό που ανέφερε χρήση ενδοφλέβιων ναρκωτικών.

Δεδομένου ότι η κάνναβη είναι το παράνομο ναρκωτικό που καταναλώνεται συχνότερα, κρίνεται σκόπιμη μια προσεκτικότερη εξέταση της εν λόγω ουσίας. Η κατανάλωση κάνναβης τους τελευταίους 12 μήνες αναφέρθηκε από το 14% όλων των μαθητών, ενώ 9% των αγοριών και 6% των κοριτσιών ανέφεραν χρήση τις τελευταίες 30 ημέρες (μέσος όρος 7%). Στις δύο χώρες με τη μεγαλύτερη επικράτηση (Τσεχική Δημοκρατία και Νήσος Μαν), ένας στους έξι μαθητές ανέφερε χρήση κάνναβης τις τελευταίες 30 μέρες, γεγονός που υποδεικνύει τακτικότερη κατανάλωση κάνναβης στις χώρες αυτές. Μόνο 1-2% των μαθητών στην Αρμενία, στις Νήσους Φερόε, στη Φινλανδία, στη Νορβηγία, στη Ρουμανία και στη Σουηδία ανέφεραν τόσο πρόσφατη χρήση. Οι χώρες υψηλής επικράτησης απαντούν συχνότερα στη δυτική Ευρώπη.

Στις περισσότερες χώρες, αλλά όχι σε όλες, περισσότερα αγόρια παρά κορίτσια δήλωσαν ότι είχαν κάνει χρήση κάνναβης τις τελευταίες 30 ημέρες, ιδιαίτερα στις χώρες υψηλής επικράτησης. Σε πολλές περιπτώσεις, οι χώρες όπου πολλοί μαθητές ανέφεραν χρήση κάνναβης τις τελευταίες 30 ημέρες είναι εκείνες όπου πολλοί μαθητές ανέφεραν επίσης ότι είχαν την ευκαιρία να δοκιμάσουν κάνναβη αλλά δεν το έκαναν.

Τα σχετικά υψηλά ποσοστά επικράτησης της χρήσης κάνναβης από τους νέους της Ευρώπης οδηγούν σε ερωτήματα σχετικά με τις πιθανές αρνητικές συνέπειές της σε ατομικό και κοινωνικό επίπεδο. Αναλύοντας την προαιρετική ενότητα της κλίμακας CAST (Cannabis Abuse Screening Test – Τεστ Παρακολούθησης Κατάχρησης Κάνναβης), εκτιμήθηκε ο κίνδυνος προβλημάτων που σχετίζονται με την κάνναβη στις 17 χώρες του ESPAD που παρείχαν σχετικά δεδομένα. Συνολικά, ένας στους επτά χρήστες κάνναβης τον τελευταίο χρόνο (14%) κατατάχθηκε στην κατηγορία υψηλού κινδύνου εκδήλωσης προβλημάτων που σχετίζονται με την κάνναβη, ενώ η μέση επικράτηση των χρηστών υψηλού κινδύνου σε όλες τις χώρες ανήλθε σε 2%. Διαπιστώθηκαν διαφορές από χώρα σε χώρα όσον αφορά τον κίνδυνο βλαβών από τη χρήση κάνναβης, ενώ το ποσοστό των χρηστών υψηλού κινδύνου μέσα στον πληθυσμό αντιστοιχεί στα ποσοστά επικράτησης της χρήσης κάνναβης στις επιμέρους χώρες. Με άλλα λόγια,

σε επίπεδο πληθυσμού, η επικράτηση των χρηστών υψηλού κινδύνου αυξάνεται με την επικράτηση της χρήσης κάνναβης.

Στις χώρες του ESPAD με συγκρίσιμα δεδομένα και για τις τέσσερις φάσεις συλλογής, 12% των μαθητών ανέφεραν επικράτηση της χρήσης παράνομων ναρκωτικών σε όλη τη ζωή το 1995, ποσοστό που αυξήθηκε στο 21% το 2003. Ωστόσο, τα αποτελέσματα του 2007 υποδεικνύουν ότι αυτή η ανοδική τάση στη χρήση παράνομων ναρκωτικών έχει σταματήσει, δεδομένου ότι μόνο 18% των μαθητών ανέφεραν τέτοιες εμπειρίες την ίδια χρονιά. Αυτή η εξέλιξη είναι πρακτικά η ίδια και για τα δύο φύλα, ενώ τα κορίτσια υπολείπονται σταθερά των αγοριών κατά περίπου πέντε ποσοστιαίες μονάδες.

Παρότι η συνολική τάση της περιόδου 2003-2007 είναι πτωτική, μερικές χώρες παρουσίασαν αύξηση το 2007. Στην Εσθονία και στη Σλοβακική Δημοκρατία παρατηρούνται συνεχείς αυξήσεις κατά τις τέσσερις φάσεις συλλογής δεδομένων (1995-2007), ενώ η Τσεχική Δημοκρατία, η Λιθουανία και η Μάλτα και παρουσιάζουν επίσης μια γενική ανοδική τάση για το σύνολο της εξεταζόμενης περιόδου.

Σε καμία χώρα δεν σημειώνεται συνεχής πτώση, αλλά η Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο παρουσιάζουν σημαντική πτώση στη χρήση παράνομων ναρκωτικών για το σύνολο της εξεταζόμενης περιόδου (μείωση της τάξης των 14 ποσοστιαίων μονάδων), ενώ παρατηρείται επίσης ελαφρά μείωση στις Νήσους Φερόε (μείωση κατά 6 ποσοστιαίες μονάδες την περίοδο 1995-2007). Σημειώνεται επίσης ότι, παρότι η Εσθονία και το Ηνωμένο Βασίλειο έχουν το ίδιο ποσοστό επικράτησης το 2007 (περίπου 28%), έφτασαν σε αυτό το σημείο από αντίθετες κατευθύνσεις: η Εσθονία παρουσίασε αύξηση από το 8% το 1995 και το Ηνωμένο Βασίλειο πτώση από το 42%.

Δεδομένου ότι υπάρχει υψηλή συμμεταβλητότητα ανάμεσα στη χρήση παράνομων ναρκωτικών και στη χρήση κάνναβης σε επίπεδο χώρας, είναι φυσικό η εξέλιξη της χρήσης κάνναβης σε όλη τη ζωή να είναι περίπου η ίδια με αυτή που αναφέρεται παραπάνω για όλα τα παράνομα ναρκωτικά. Τα αγόρια υπερτερούν ελαφρώς όσον αφορά τη σχετικά πρόσφατη χρήση κάνναβης, ενώ η διαφορά μεταξύ των δύο φύλων δεν μεταβάλλεται κατά την εξεταζόμενη περίοδο.

Η γενική εντύπωση είναι ότι η αύξηση στη χρήση παράνομων ναρκωτικών που παρατηρήθηκε στις χώρες του ESPAD την περίοδο 1995-2003 έχει τουλάχιστον σταματήσει, αν όχι αντιστραφεί, ιδιαίτερα αν λάβουμε υπόψη το γεγονός ότι καμία χώρα δεν παρουσιάζει αύξηση στην πρόσφατη χρήση κάνναβης την περίοδο 2003-2007.

Άλλες ουσίες

Η μη συνταγογραφούμενη χρήση ηρεμιστικών ή κατασταλτικών σε όλη τη ζωή αναφέρεται συχνότερα στην Πολωνία, τη Γαλλία, τη Λιθουανία και το Μονακό –όπου περίπου 15% των μαθητών δηλώνουν χρήση στην έρευνα του 2007–, ενώ τα χαμηλότερα ποσοστά αναφέρονται από τους μαθητές στην Αρμενία, την Αυστρία, τη Ρωσία και το Ηνωμένο Βασίλειο (0-2%). Κατά μέσο όρο, ελαφρώς περισσότερα κορίτσια παρά αγόρια δηλώνουν μη συνταγογραφούμενη χρήση τέτοιων φαρμάκων (8% έναντι 5%), ενώ στις οκτώ πρώτες χώρες το ποσοστό των κοριτσιών είναι διπλάσιο από αυτό των αγοριών. Ωστόσο, στις μισές περίπου χώρες δεν υπάρχει αξιοσημείωτη διαφορά μεταξύ των δύο φύλων. Η γενική τάση είναι αρκετά σταθερή την περίοδο 1995-2007 και το ίδιο ισχύει για κάθε φύλο ξεχωριστά, καθώς και για κάθε επιμέρους χώρα.

Οι μαθητές δήλωσαν πως κάνουν συνδυασμένη χρήση αλκοόλ και χαπιών («φαρμάκων») για να «φτιαχτούν» σε ποσοστό 6%, κατά μέσο όρο, το 2007. Τα κορίτσια ήταν λίγο περισσότερα από τα αγόρια (8% έναντι 5%). Αυτή η μεταβλητή παρουσιάζει κάποιες ομοιότητες με εκείνη που αφορά τη χρήση φαρμάκων που αναφέρθηκε παραπάνω. Πρώτον, η αναλογία των μαθητών που ανέφερε επικράτηση σε όλη τη ζωή για αυτές τις δύο μεταβλητές κυμαίνεται στα ίδια περίπου επίπεδα. Δεύτερον, η συμπεριφορά αυτή παραμένει σχετικά σταθερή με την πάροδο του χρόνου, τουλάχιστον κατά μέσο όρο στις χώρες που παρέχουν δεδομένα και για τις τέσσερις φάσεις συλλογής (με εξαίρεση τις ανοδικές τάσεις που διαπιστώνονται στην Τσεχική και τη Σλοβακική Δημοκρατία, καθώς και τις πτωτικές τάσεις στη Φινλανδία, τη Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο). Τρίτον, πρόκειται για μία ακόμα από τις ελάχιστες μεταβλητές όπου τα κορίτσια προηγούνται σταθερά με την πάροδο του χρόνου. Την περίοδο 1995-2007, τα κορίτσια προηγούνται των αγοριών κατά περίπου τέσσερις ποσοστιαίες μονάδες. Η χώρα με την υψηλότερη επικράτηση όσον αφορά τη χρήση αλκοόλ μαζί με χάπια σε όλη τη ζωή το 2007 είναι η Τσεχική Δημοκρατία (18%), ενώ ιδιαίτερα χαμηλά ποσοστά σημειώνονται στην Αρμενία και την Ουκρανία (1%).

Οι μαθητές από την Κύπρο, τη Νήσο Μαν, τη Μάλτα, και τη Σλοβενία αναφέρουν την υψηλότερη επικράτηση όσον αφορά τη χρήση εισπνεόμενων ουσιών σε όλη τη ζωή το 2007 (16%), ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στη Βουλγαρία, τη Λιθουανία και την Ουκρανία είναι μόλις 3%. Ο μέσος όρος της χρήσης εισπνεόμενων ουσιών σε όλη τη ζωή σε όλες τις χώρες του ESPAD είναι 9%, ενώ δεν υπάρχουν διαφορές μεταξύ των δύο φύλων σε συγκεντρωτικό επίπεδο. Τα ποσοστά χρήσης τους τελευταίους 12 μήνες και τις

τελευταίες 30 ημέρες ακολουθούν σχεδόν σταθερά τα αντίστοιχα ποσοστά της χρήσης σε όλη τη ζωή στις περισσότερες χώρες. Δεν παρατηρείται κάποιο τυπικό γεωγραφικό πρότυπο –τα υψηλότερα ποσοστά χρήσης εισπνεόμενων ουσιών προέρχονται από διαφορετικά μέρη της Ευρώπης. Τα αριθμητικά στοιχεία επικράτησης σε όλη τη ζωή παραμένουν σχετικά σταθερά την περίοδο 1995–2007 στις χώρες που έχουν διαθέσιμα δεδομένα και στις τέσσερις φάσεις συλλογής. Η μεγαλύτερη πτώση σημειώθηκε στη Λιθουανία και το Ηνωμένο Βασίλειο (περίπου 12 ποσοστιαίες μονάδες), ενώ αντίθετη πορεία ακολούθησαν η Φινλανδία και η Σλοβακική Δημοκρατία (αύξηση κατά 6 ποσοστιαίες μονάδες).

Τελικές παρατηρήσεις

Είναι ευρέως γνωστό ότι, σε ατομικό επίπεδο, συχνά διαπιστώνεται κάποια σχέση ανάμεσα στις διαφορετικές ουσίες που χρησιμοποιούνται. Στα δεδομένα του 2007 υπάρχει εμφανής συσχέτιση στη χρήση διαφορετικών ουσιών σε συγκεντρωτικό εθνικό επίπεδο. Μπορεί επίσης να συναχθεί το συμπέρασμα ότι σε χώρες όπου πολλοί μαθητές αναφέρουν πρόσφατη (τις τελευταίες 30 ημέρες) χρήση αλκοόλ και τοξίκωση, περισσότεροι μαθητές ενδέχεται να δηλώσουν ότι έχουν δοκιμάσει παράνομα ναρκωτικά, εισπνεόμενες ουσίες ή ότι έχουν κάνει χρήση αλκοόλ μαζί με χάπια, και αντιστρόφως. Ωστόσο, η μη συνταγογραφούμενη χρήση ηρεμιστικών ή κατασταλτικών δεν σχετίζεται με τη χρήση των παραπάνω ουσιών σε συγκεντρωτικό εθνικό επίπεδο.

Για την επισκόπηση των αποτελεσμάτων του 2007 ανά χώρα, επιλέχθηκαν εννέα βασικές μεταβλητές: κατανάλωση οποιουδήποτε αλκοολούχου ποτού τους τελευταίους 12 μήνες, μέθη τους τελευταίους 12 μήνες, περιεκτικότητα σε αλκοόλ (100% αλκοόλ) την τελευταία ημέρα κατανάλωσης αλκοόλ, κάπνισμα τις τελευταίες 30 ημέρες, χρήση μαριχουάνας ή χασίς (κάνναβη) σε όλη τη ζωή, χρήση οποιουδήποτε παράνομου ναρκωτικού εκτός της κάνναβης σε όλη τη ζωή, χρήση εισπνεόμενων ουσιών σε όλη τη ζωή, χρήση μη συνταγογραφούμενων ηρεμιστικών/κατασταλτικών σε όλη τη ζωή και χρήση αλκοόλ μαζί με χάπια σε όλη τη ζωή από τους μαθητές για να «φτιαχτούν».

Τα ποσοστά επικράτησης των βασικών μεταβλητών στις επιμέρους χώρες συγκρίνονται με τους μέσους όρους όλων των χωρών. Οι χώρες που ξεπερνούν ή προσεγγίζουν τον μέσο όρο για τους περισσότερους από τους εννέα δείκτες είναι: Αυστρία, Τσεχική Δημοκρατία, Δανία (περιορισμένη συγκρισιμότητα), Γερμανία (7 ομόσπονδα κρατίδια), Νήσος Μαν, Σλοβακική Δημοκρατία και Ηνωμένο Βασίλειο. Οι χώρες που προσεγγίζουν ή υπολείπονται του μέσου όρου είναι: Αρμενία, Κύπρος, Ελλάδα, Ισλανδία, Πορτογαλία και

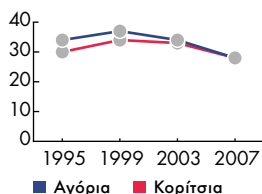
Ρουμανία. Οι Νήσοι Φερόε θα μπορούσαν επίσης να συμπεριληφθούν στον τελευταίο κατάλογο, παρότι δε διαθέτουν επαρκή δεδομένα για δύο από τις μεταβλητές.

Δύο χώρες με μεγάλη γεωγραφική απόσταση μεταξύ τους, η Αρμενία και η Νήσος Μαν, είναι εκείνες με τις μεγαλύτερες διαφορές όσον αφορά τη χρήση ουσιών. Για όλες τις βασικές μεταβλητές που συγκρίθηκαν, οι μαθητές στην Αρμενία ανέφεραν ποσοστά πολύ κάτω του μέσου όρου, ενώ οι μαθητές στη Νήσο Μαν ανέφεραν ποσοστά που υπερβαίνουν κατά πολύ τον μέσο όρο για όλους τους δείκτες εκτός από δύο. Για παράδειγμα, στη Νήσο Μαν, οι μαθητές που αναφέρουν μέθη τους τελευταίους 12 μήνες, χρήση κάνναβης σε όλη τη ζωή ή χρήση οποιουδήποτε ναρκωτικού εκτός κάνναβης είναι περίπου δεκαπλάσιοι από τους μαθητές στην Αρμενία.

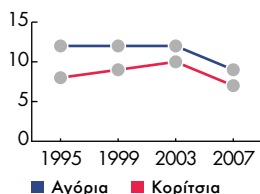
Πέντε από τις επτά χώρες που αναφέρονται παραπάνω στην κατηγορία των υψηλών ποσοστών στις βασικές μεταβλητές συνορεύουν μεταξύ τους και βρίσκονται στην ευρύτερη κεντρική Ευρώπη. Οι άλλες δύο, η Νήσος Μαν και το Ηνωμένο Βασίλειο, συνορεύουν μεταξύ τους και δεν απέχουν πάρα πολύ από τις υπόλοιπες χώρες υψηλής επικράτησης. Έξι χώρες (ή επτά αν λάβουμε υπόψη και τις Νήσους Φερόε) αναφέρονται παραπάνω στην κατηγορία με χαμηλά ποσοστά επικράτησης στις βασικές μεταβλητές. Οι χώρες αυτές δεν βρίσκονται στην ίδια γεωγραφική περιοχή. Αντίθετα, απέχουν αρκετά μεταξύ τους και είναι διασκορπισμένες σε όλη την Ευρώπη. Με εξαίρεση τη Ρουμανία, οι χώρες χαμηλής επικράτησης βρίσκονται στα σύνορα της ευρωπαϊκής ηπείρου.

Οι γενικές τάσεις όσον αφορά τη χρήση ουσιών σε όλες τις χώρες που διαθέτουν δεδομένα και για τις τέσσερις φάσεις συλλογής υποδεικνύουν μια ελαφρώς διαφορετική εξέλιξη ανάλογα με την εξεταζόμενη μεταβλητή. Σε όλη την περίοδο παρατηρείται πτώση του καπνίσματος τις τελευταίες 30 ημέρες. Η διαφορά μεταξύ των δύο φύλων ανήλθε σε τέσσερις ποσοστιαίες μονάδες το 1995, αλλά αυτή η μικρή απόσταση είχε εξαλειφθεί τελείως μέχρι το 2007. Η ανοδική τάση όσον αφορά τη χρήση παράνομων ναρκωτικών –κυρίως κάνναβης– σε όλη τη ζωή την περίοδο 1995–2003 έχει σταματήσει, δεδομένου ότι τα αριθμητικά στοιχεία του 2007 υπολείπονται αυτών του 2003 κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες. Η χρήση αλκοόλ τους τελευταίους 12 μήνες, η μη συνταγογραφούμενη χρήση ηρεμιστικών ή κατασταλτικών σε όλη τη ζωή, η χρήση αλκοόλ μαζί με χάπια σε όλη τη ζωή και η χρήση εισπνεόμενων ουσιών σε όλη τη ζωή μεταβάλλονται ελάχιστα ανάμεσα στις τέσσερις φάσεις συλλογής δεδομένων. Επίσης, δεν παρατηρούνται αλλαγές στις διαφορές μεταξύ των δύο φύλων όσον αφορά τη χρήση παράνομων ναρκωτικών ή των άλλων ουσιών που αναφέρθηκαν.

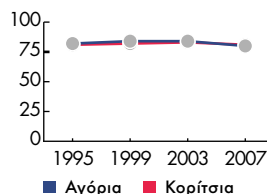
Συνοπτικό διάγραμμα. Τάσεις με βάση 16 δείκτες χρήσης ουσιών, ανά φύλο. 1995-2007. Μέσα ποσοστά για τις 17-20 χώρες που παρείχαν δεδομένα τάσεων για κάθε μεταβλητή.

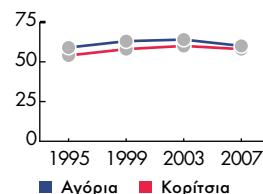
Χρήση τσιγάρων τις τελευταίες 30 ημέρες, ανά φύλο. 1995-2007. Ποσοστά. Μέσοι όροι για 20 χώρες.

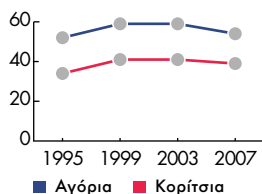
Καθημερινή χρήση τσιγάρων σε ηλικία 13 ετών ή μικρότερη, ανά φύλο. 1995-2007. Ποσοστά. Μέσοι όροι για 20 χώρες.

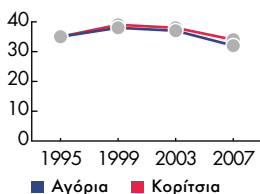
Χρήση οποιουδήποτε αλκοολούχου ποτού τους τελευταίους 12 μήνες, ανά φύλο. 1995-2007. Ποσοστά. Μέσοι όροι για 19 χώρες.

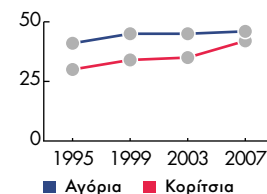
Χρήση οποιουδήποτε αλκοολούχου ποτού τις τελευταίες 30 ημέρες, ανά φύλο. 1995-2007. Ποσοστά. Μέσοι όροι για 19 χώρες.

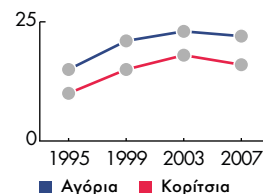
Κατανάλωση μπίρας τις τελευταίες 30 ημέρες, ανά φύλο. 1995-2007. Ποσοστά. Μέσοι όροι για 20 χώρες.

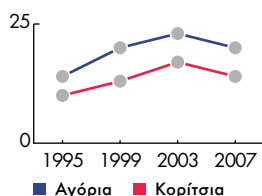
Κατανάλωση οίνου τις τελευταίες 30 ημέρες, ανά φύλο. 1995-2007. Ποσοστά. Μέσοι όροι για 20 χώρες.

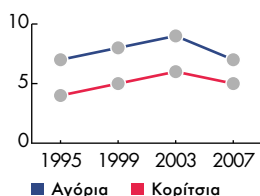
Ποσοστό μαθητών που αναφέρουν κατανάλωση πέντε ή περισσότερων ποτών σε μία περίπτωση τις τελευταίες 30 ημέρες, ανά φύλο. 1995-2007. Ποσοστά. Μέσοι όροι για 17 χώρες.

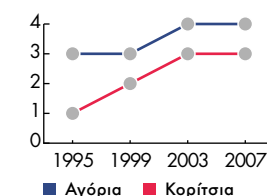
Χρήση οποιουδήποτε παράνομου ναρκωτικού σε όλη τη ζωή, ανά φύλο. 1995-2007. Ποσοστά. Μέσοι όροι για 20 χώρες.

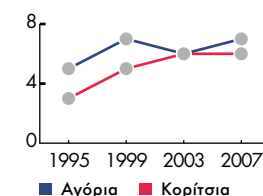
Χρήση μαρικουάνας ή χασής σε όλη τη ζωή, ανά φύλο. 1995-2007. Ποσοστά. Μέσοι όροι για 20 χώρες.

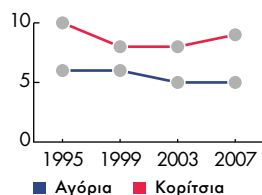
Χρήση μαρικουάνας ή χασής τις τελευταίες 30 ημέρες ανά φύλο. 1995-2007. Ποσοστά. Μέσοι όροι για 19 χώρες.

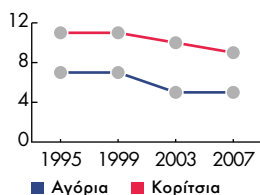
Χρήση κάνναβης σε ηλικία 13 ετών ή μικρότερη, ανά φύλο. 1995-2007. Ποσοστά. Μέσοι όροι για 19 χώρες.

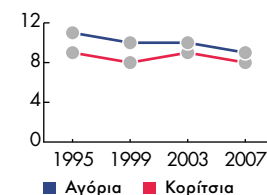
Χρήση οποιουδήποτε παράνομου ναρκωτικού εκτός της μαρικουάνας ή του χασής σε όλη τη ζωή, ανά φύλο. 1995-2007. Ποσοστά. Μέσοι όροι για 20 χώρες.

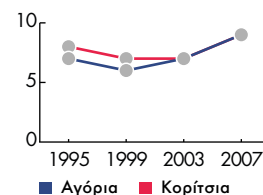
Χρήση πρεμιστικών ή κατασταλτικών χωρίς συνταγή ιατρού σε όλη τη ζωή, ανά φύλο. 1995-2007. Ποσοστά. Μέσοι όροι για 20 χώρες.

Χρήση αλκοόλ μαζί με χάπια σε όλη τη ζωή, ανά φύλο. 1995-2007. Ποσοστά. Μέσοι όροι για 17 χώρες.

Χρήση εισπνεόμενων ουσιών σε όλη τη ζωή, ανά φύλο. 1995-2007. Ποσοστά. Μέσοι όροι για 18 χώρες.

Αποχή από τσιγάρα, αλκοόλ, εισπνεόμενες ουσίες, πρεμιστικά ή κατασταλτικά και παράνομα ναρκωτικά σε όλη τη ζωή. 1995-2007. Ποσοστά. Μέσοι όροι για 17 χώρες.

Ωστόσο, παρατηρείται μια ανοδική τάση της υψηλής περιστασιακής κατανάλωσης αλκοόλ την περίοδο 1995–2007 (αύξηση κατά 9 ποσοστιαίες μονάδες), η οποία εξηγείται κυρίως από τα αυξανόμενα ποσοστά επικράτησης που αναφέρθηκαν από τα κορίτσια σε αρκετές χώρες. Οι περισσότερες μεταβλητές που αφορούν τη χρήση ουσιών εμφανίζουν μια πρόσφατη (2003–2007) σταθερή ή ελαφρώς πτωτική τάση κατά μέσο όρο, με εξαίρεση την υψηλή περιστασιακή κατανάλωση αλκοόλ.

Ως εκ τούτου, η συνολική εντύπωση που σχηματίζεται όσον αφορά τις μακροπρόθεσμες μεταβολές στη χρήση ουσιών από τους μαθητές στις χώρες του ESPAD, με βάση τις χώρες που διαθέτουν τέτοια δεδομένα, είναι ότι η κατάσταση έχει βελτιωθεί, με εξαίρεση τον δείκτη υψηλής περιστασιακής κατανάλωσης αλκοόλ, ο οποίος παρουσιάζει αύξηση καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου.

Ωστόσο, οι τάσεις στις επιμέρους χώρες μπορεί να αποκλίνουν από τη συνολική εικόνα. Όσον αφορά τις πρόσφατες αλλαγές, οι μαθητές στο Βέλγιο (Φλάνδρα), στην Ισλανδία, στην Ιρλανδία, στην Ελβετία και στο Ηνωμένο Βασίλειο συχνά τείνουν να αναφέρουν μειωμένα επίπεδα χρήσης ουσιών για πολλές από τις μεταβλητές. Οι χώρες με τις πιο πρόσφατες αυξήσεις είναι η Λεττονία και η Σλοβακική Δημοκρατία. Οι εξελίξεις στη Γαλλία, την Πορτογαλία και τη Σλοβενία είναι περισσότερο ανάμεικτες, καθώς οι μεταβλητές που σχετίζονται με το αλκοόλ εμφανίζουν ανοδικές τάσεις, ενώ ταυτόχρονα οι μεταβλητές που σχετίζονται με άλλες ουσίες, όπως η χρήση παράνομων ναρκωτικών, σημειώνουν πτώση. Αντίθετη είναι η κατάσταση στη Λιθουανία και τη Ρωσία (Μόσχα), όπου μειώνεται η χρήση αλκοόλ και τσιγάρων και παράλληλα αυξάνεται η χρήση παράνομων ναρκωτικών.

Μπορούν επίσης να αναφερθούν ορισμένες μακροπρόθεσμες τάσεις στις χώρες. Ένα παράδειγμα χώρας όπου οι περισσότεροι δείκτες χρήσης ουσιών δεν εμφανίζουν καμία αύξηση και στις τέσσερις φάσεις συλλογής δεδομένων είναι το Ηνωμένο Βασίλειο. Πράγματι, όσον αφορά τις περισσότερες μεταβλητές που συγκρίθηκαν, η κατανάλωση από τους βρετανούς μαθητές παρουσιάζει πτώση ή, στη χειρότερη περίπτωση, είναι σταθεροποιημένη. Παραδείγματα άλλων χωρών με σταθερή συνολική κατάσταση σε τουλάχιστον μία μεταβλητή, και με πτωτικές τάσεις σε πολλές άλλες μεταβλητές σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο, είναι η Φινλανδία, η Ισλανδία, η Ιρλανδία και η Σουηδία.

Οι χώρες που παρουσιάζουν περισσότερο ανοδικές παρά πτωτικές μακροπρόθεσμες τάσεις είναι η Τσεχική Δημοκρατία και η Σλοβακική Δημοκρατία. Το ίδιο

ισχύει, σε ένα βαθμό, για την Εσθονία και τη Λιθουανία, παρότι τα αριθμητικά στοιχεία από την τελευταία φάση συλλογής δεδομένων το 2007 υποδεικνύουν ενίοτε μια σταθεροποιημένη κατάσταση (όχι όμως σε βαθμό που οι χώρες αυτές να επιστρέφουν στα χαμηλότερα επίπεδα της δεκαετίας του 1990). Οι χώρες με μακροπρόθεσμη μείωση της χρήσης ουσιών βρίσκονται συχνά στη δυτική Ευρώπη, ενώ οι χώρες με μακροπρόθεσμη αύξηση συχνά απαντούν στην ανατολική Ευρώπη. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τις πρόσφατες αυξήσεις της περιόδου 2003–2007.

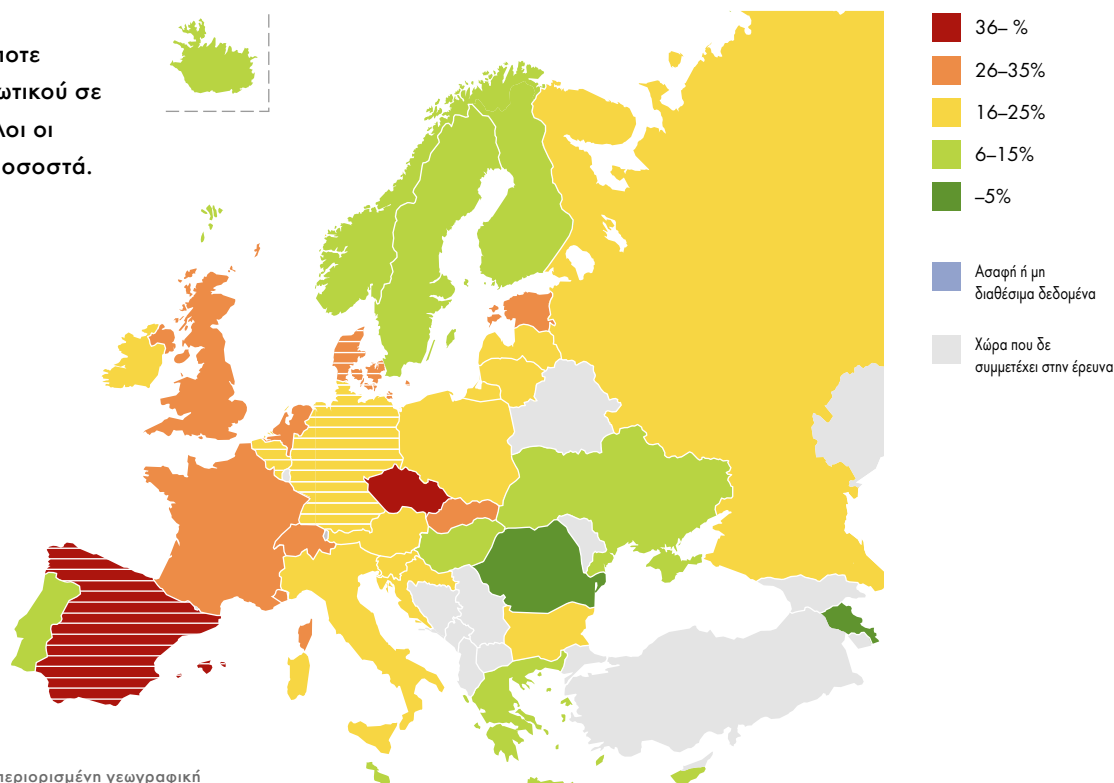
Συνοψίζοντας, οι εξελίξεις των τάσεων κατά τα 12 έτη που καλύπτει το ESPAD υποδηλώνουν μείωση του καπνίσματος στην πλειονότητα των χωρών. Η κατάσταση παραμένει λίγο έως πολύ αμετάβλητη όσον αφορά τη χρήση αλκοόλ τους τελευταίους 12 μήνες και τις τελευταίες 30 ημέρες. Από την άλλη πλευρά, η υψηλή περιστασιακή κατανάλωση αλκοόλ εμφανίζει μια μικρή αλλά συνεχή αύξηση καθόλη τη διάρκεια της περιόδου. Στη χρήση παράνομων ναρκωτικών εξακολουθεί να επικρατεί η χρήση κάνναβης. Τέσσερις από τις έξι χώρες με την υψηλότερη επικράτηση στη χρήση κάνναβης το 2003 εμφανίζουν πτώση το 2007, ενώ καμία χώρα δεν εμφανίζει αύξηση όσον αφορά την πρόσφατη (τις τελευταίες 30 ημέρες) χρήση κάνναβης. Η συνολική εντύπωση όσον αφορά τη χρήση παράνομων ναρκωτικών είναι ότι η ανοδική τάση της περιόδου 1995–2003 έχει σταματήσει, καθώς τα αριθμητικά στοιχεία του 2007 είναι ελαφρώς χαμηλότερα από αυτά του 2003.

Από την τέταρτη φάση συλλογής δεδομένων του ESPAD το 2007 προέκυψαν πολλές νέες και σημαντικές πληροφορίες σχετικά με τις μεταβολές στη χρήση ουσιών από τους μαθητές. Όσο περισσότερες νέες φάσεις συλλογής δεδομένων ακολουθήσουν στο μέλλον, τόσο καλύτερα θα σκιαγραφηθούν οι σχετικές τάσεις. Ήδη αναμένουμε την επόμενη έρευνα, προκειμένου να διαπιστωθεί αν θα συνεχιστεί η μεταβολή της τάσης για χρήση παράνομων ουσιών και η μείωση του καπνίσματος και αν θα εξακολουθήσει να αυξάνεται η συχνότητα της υψηλής περιστασιακής κατανάλωσης αλκοόλ. Η επόμενη συλλογή δεδομένων αναμένεται να είναι ενδιαφέρουσα όχι μόνο για αυτόν τον λόγο, αλλά και επειδή θα είναι η πρώτη μελέτη παρακολούθησης των νέων χωρών (Αρμενία και Μονακό), καθώς και των πέντε νέων χωρών που συμμετείχαν στην πρόσθετη συλλογή δεδομένων το 2008. Ελπίζουμε ότι στην επόμενη έρευνα θα συμμετάσχουν περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες, πέραν των 40 και πλέον χωρών που ήδη συμμετέχουν στο ESPAD.

Βασικά αριθμητικά στοιχεία για τα ναρκωτικά

Διάγραμμα 1α

Χρήση οποιουδήποτε παράνομου ναρκωτικού σε όλη τη ζωή(α). Όλοι οι μαθητές. 2007. Ποσοστά.

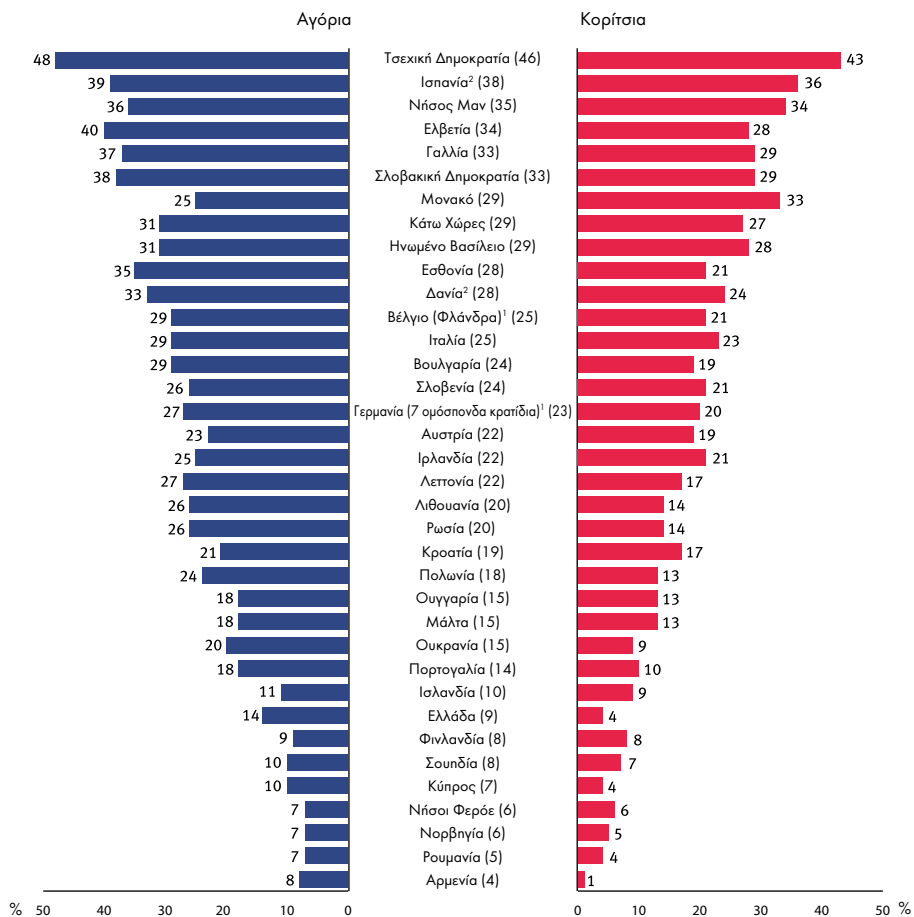
(¹) Βέλγιο και Γερμανία: περιορισμένη γεωγραφική κάλυψη.

(²) Δανία και Ισπανία: περιορισμένη συγκρισιμότητα.

(^α) Στην κατηγορία «οποιοδήποτε παράνομο ναρκωτικό» περιλαμβάνονται η κάνναβη, η έκσταση, οι αμφεταμίνες, το LSD ή άλλα παραισθησιογόνα, το κρακ, η κοκαΐνη και η ηρωίνη.

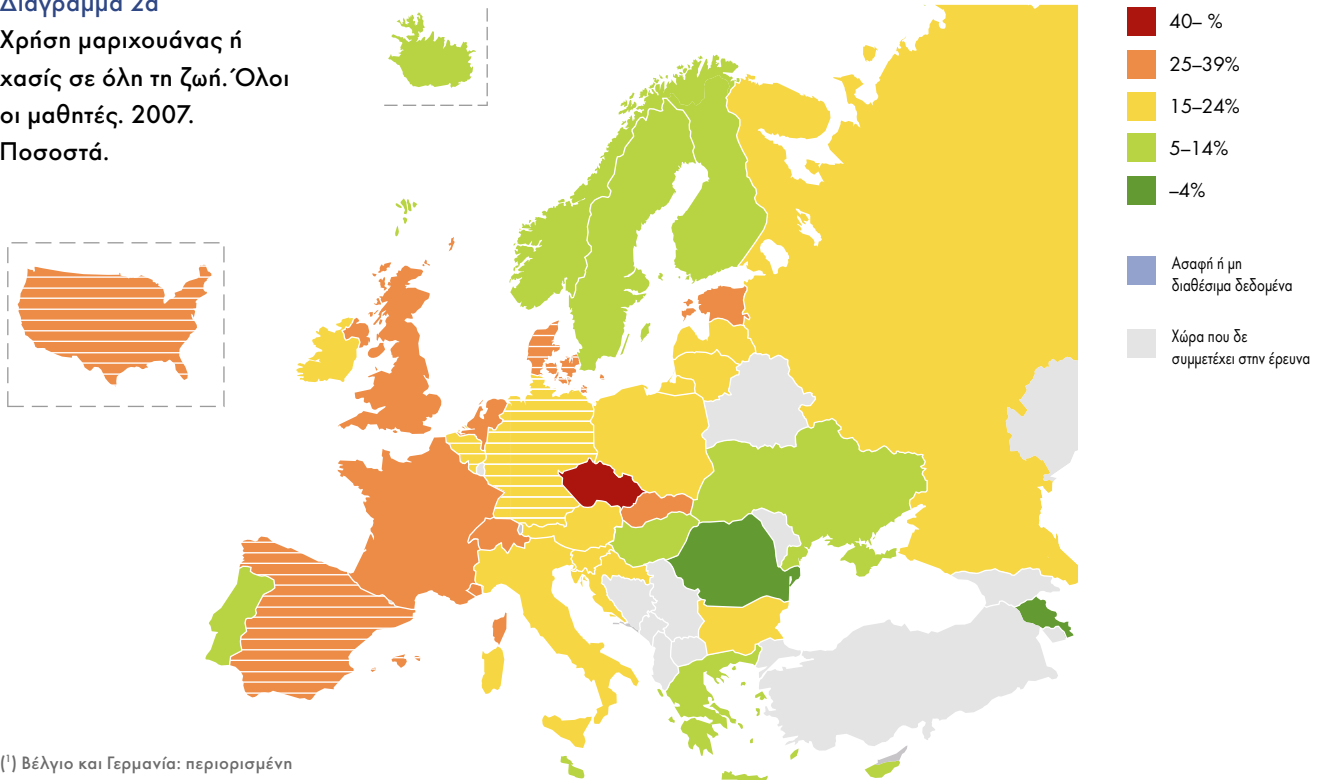
Διάγραμμα 1β

Χρήση οποιουδήποτε παράνομου ναρκωτικού σε όλη τη ζωή(^α), ανά φύλο. 2007. Ποσοστά.

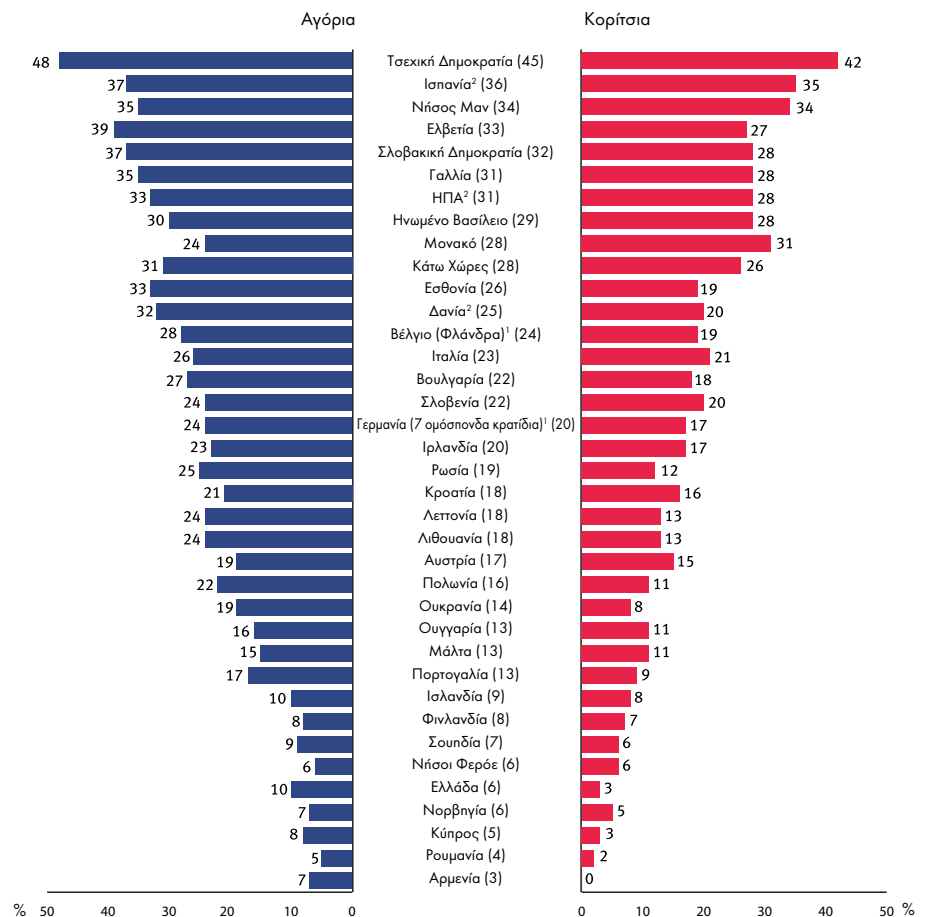
Διάγραμμα 2α

Χρήση μαρικουάνας ή
χασίς σε όλη τη ζωή. Όλοι
οι μαθητές. 2007.
Ποσοστά.

(¹) Βέλγιο και Γερμανία: περιορισμένη
γεωγραφική κάλυψη.

(²) Δανία, Ισπανία και ΗΠΑ: περιορισμένη
συγκρισιμότητα.

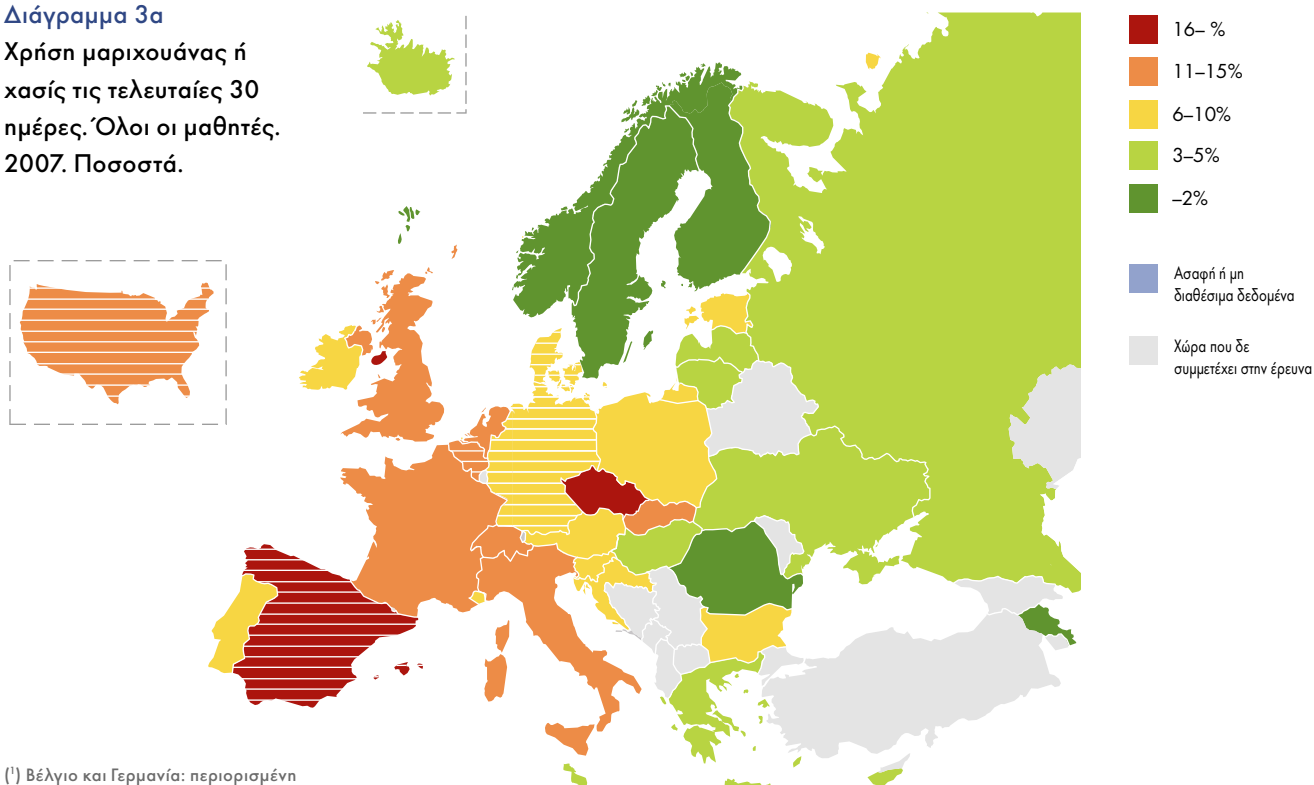

Διάγραμμα 2β

Χρήση μαρικουάνας ή χασίς
σε όλη τη ζωή ανά φύλο. 2007.
Ποσοστά.

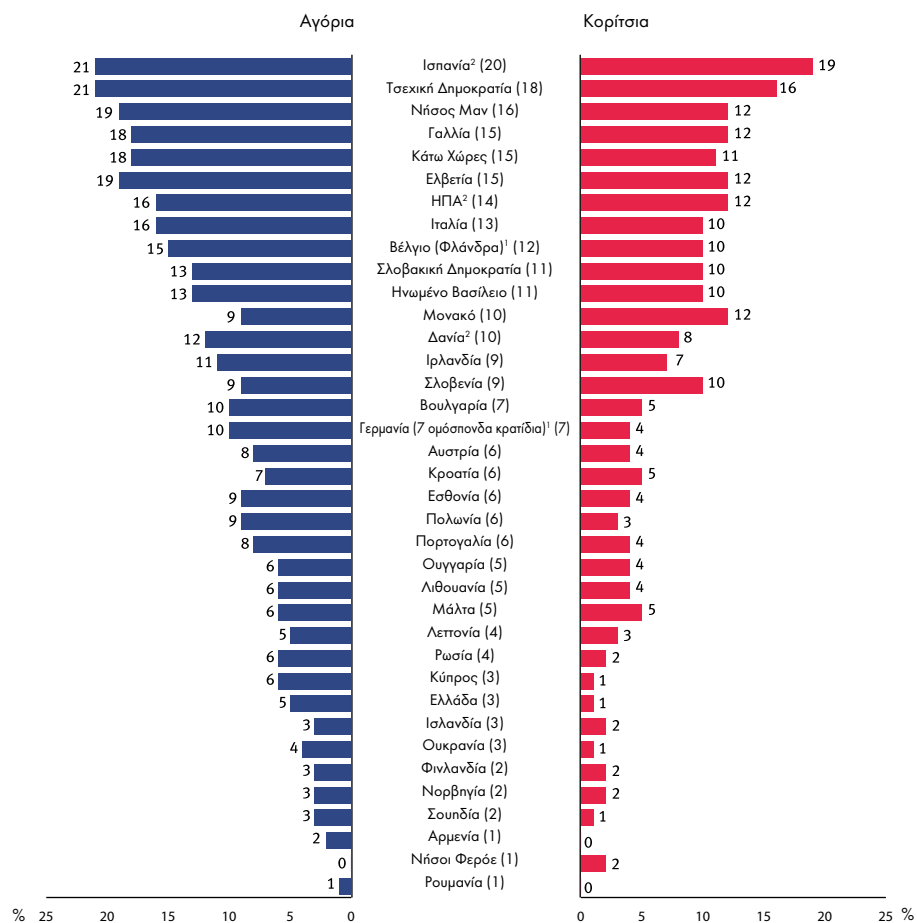
Διάγραμμα 3α

Χρήση μαρικουάνας ή
χασίς τις τελευταίες 30
ημέρες. Όλοι οι μαθητές.
2007. Ποσοστά.

(¹) Βέλγιο και Γερμανία: περιορισμένη
γεωγραφική κάλυψη.

(²) Δανία, Ισπανία και ΗΠΑ: περιορισμένη
συγκρισιμότητα.

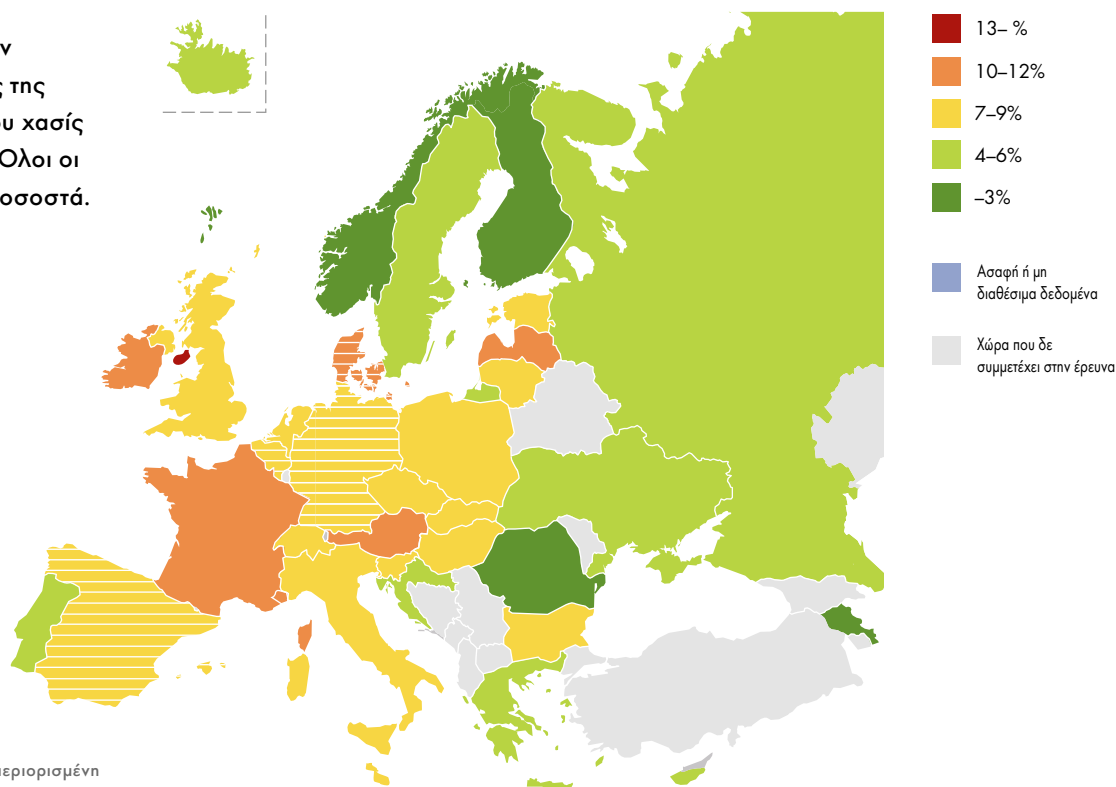

Διάγραμμα 3β

Χρήση μαρικουάνας ή χασίς
τις τελευταίες 30 ημέρες, ανά
φύλο. 2007. Ποσοστά.

Διάγραμμα 4α

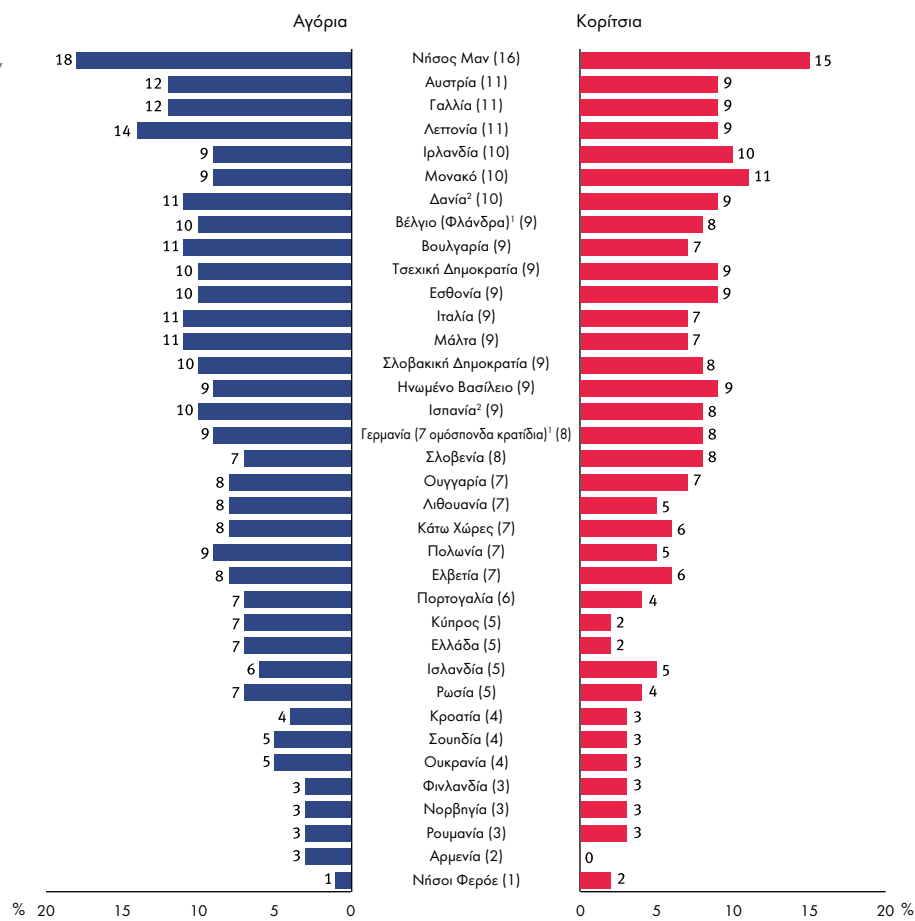
Χρήση παράνομων ναρκωτικών εκτός της μαριχουάνας ή του χασίς σε όλη τη ζωή^(α). Όλοι οι μαθητές. 2007. Ποσοστά.

(¹) Βέλγιο και Γερμανία: περιορισμένη γεωγραφική κάλυψη.

(²) Δανία και Ισπανία: περιορισμένη συγκρισιμότητα.

(^α) Στην κατηγορία «οποιοδήποτε παράνομο ναρκωτικό εκτός κάνναβης» περιλαμβάνονται η έκσταση, οι αμφεταμίνες, το LSD ή άλλα παραισθησιογόνα, το κρακ, η κοκαΐνη και η ηρωίνη.

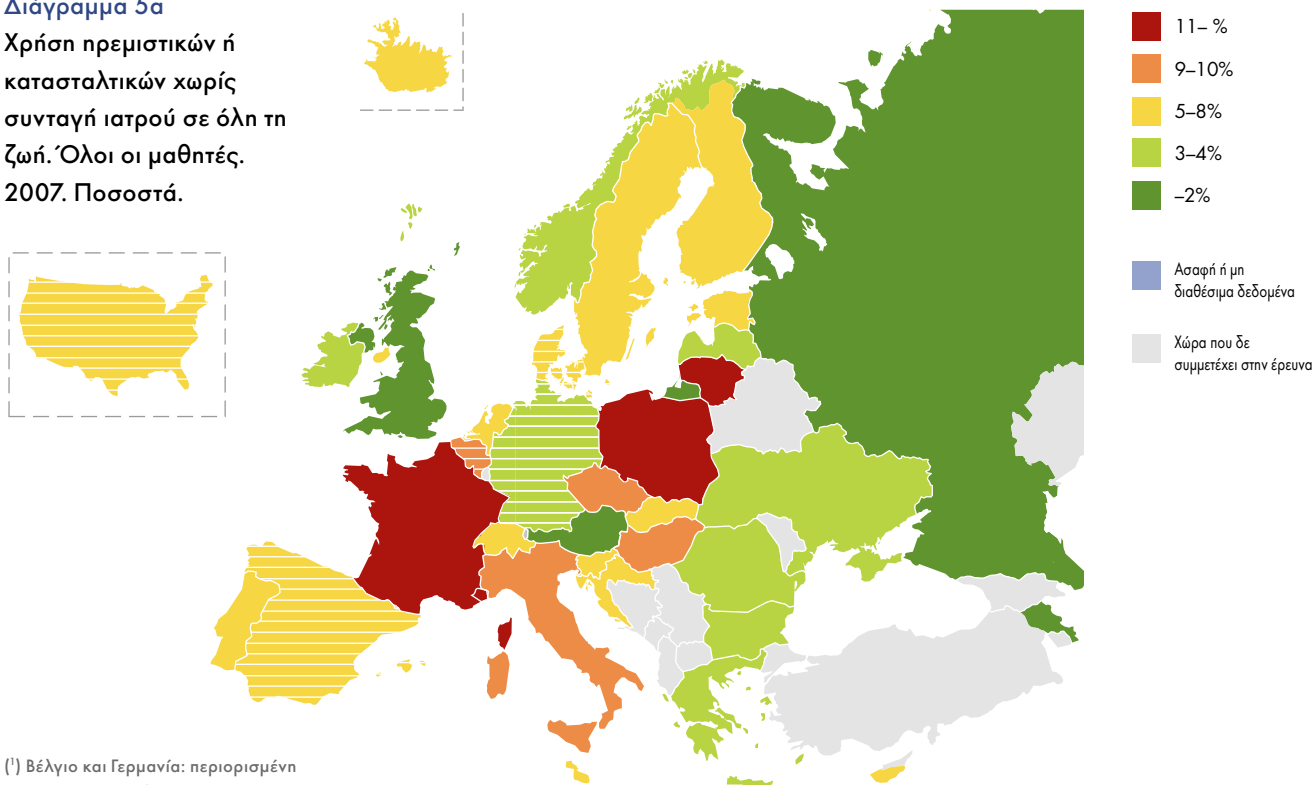

Διάγραμμα 4β

Χρήση παράνομων ναρκωτικών εκτός της μαριχουάνας ή του χασίς σε όλη τη ζωή^(α), ανά φύλο. 2007. Ποσοστά.

Διάγραμμα 5α

Χρήση ηρεμιστικών ή κατασταλτικών χωρίς συνταγή ιατρού σε όλη τη ζωή. Όλοι οι μαθητές. 2007. Ποσοστά.

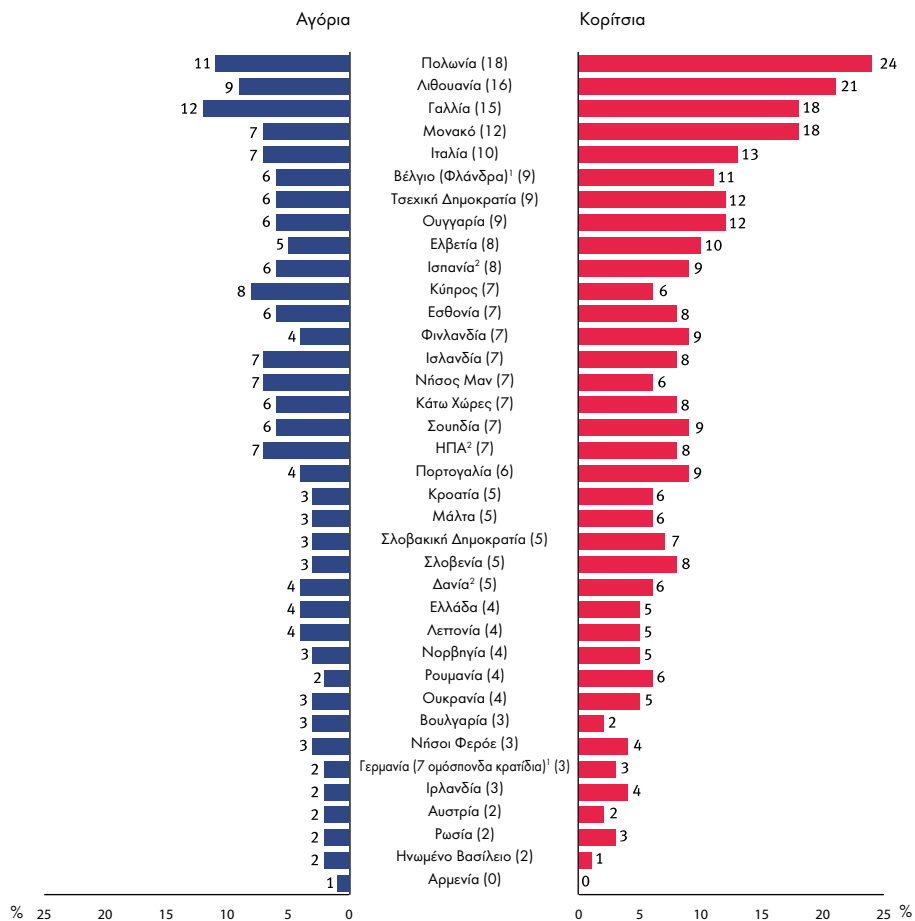

(¹) Βέλγιο και Γερμανία: περιορισμένη γεωγραφική κάλυψη.

(²) Δανία, Ισπανία και ΗΠΑ: περιορισμένη συγκρισιμότητα.

Διάγραμμα 5β

Χρήση ηρεμιστικών ή κατασταλτικών χωρίς συνταγή ιατρού σε όλη τη ζωή, ανά φύλο. 2007. Ποσοστά.

Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας

Σύνοψη – Η έκθεση του ESPAD για το έτος 2007

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

2009 – 18 σ. – 21 x 29,7 cm

ISBN 978-92-9168-356-7

Σχετικά με το ΕΚΠΝΤ και το ESPAD

Το Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας (ΕΚΠΝΤ) ανήκει στους αποκεντρωμένους οργανισμούς που δημιούργησε η Ευρωπαϊκή Ένωση. Ιδρύθηκε το 1993 με έδρα τη Λισαβόνα και αποτελεί την κεντρική πηγή ολοκληρωμένης πληροφόρησης για τα ναρκωτικά και την τοξικομανία στην Ευρώπη.

Το ΕΚΠΝΤ συλλέγει, αναλύει και διαδίδει πραγματικές, αντικειμενικές, αξιόπιστες και συγκρίσιμες πληροφορίες σχετικά με τα ναρκωτικά και την τοξικομανία. Με το έργο του αυτό παρέχει στο κοινό μια τεκμηριωμένη εικόνα του φαινομένου των ναρκωτικών στην Ευρώπη.

Το ευρωπαϊκό πρόγραμμα ερευνών στον μαθητικό πληθυσμό σχετικά με το αλκοόλ και τα άλλα ναρκωτικά (ESPAD) αποτελεί μια συλλογική προσπάθεια ανεξάρτητων ερευνητικών ομάδων σε περισσότερες από 40 ευρωπαϊκές χώρες, γεγονός που το καθιστά το μεγαλύτερο διακρατικό ερευνητικό πρόγραμμα με αντικείμενο τη χρήση ουσιών από εφήβους παγκοσμίως.

Το ESPAD ιδρύθηκε το 1993 κατόπιν πρωτοβουλίας του σουηδικού Συμβουλίου Πληροφόρησης για το Αλκοόλ και τα Άλλα Ναρκωτικά (CAN) και με τη στήριξη της Ομάδας Ρομπρίδου του Συμβουλίου της Ευρώπης. Η πρώτη συλλογή δεδομένων διενεργήθηκε σε 26 χώρες το 1995. Η έκθεση του ESPAD για το 2007 παρουσιάζει τα αποτελέσματα της τέταρτης φάσης που διενεργήθηκε σε 35 χώρες το 2007.

Η παρούσα πολύγλωσση σύνοψη είναι προϊόν του υφιστάμενου πλαισίου συνεργασίας μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κέντρου Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας (ΕΚΠΝΤ) και του ESPAD. Στους κοινούς στόχους μας συμπεριλαμβάνονται η διεύρυνση της πρόσβασης στις πληροφορίες και τις εξειδικευμένες γνώσεις σχετικά με τη χρήση αλκοόλ και άλλων ναρκωτικών από μαθητές, οι οποίες έχουν αναπτυχθεί από το ESPAD καθώς και να βελτιώσουμε τη διαθεσιμότητα, ποιότητα και συγκρισιμότητα των στοιχείων του προγράμματος ερευνών στον μαθητικό πληθυσμό.

Υπηρεσία Εκδόσεων

Publications.europa.eu

ISBN 978-92-9168-356-7

9 789291 683567